

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ПРЭЗІДЭНТ БЕЛАРУСІ ПРЫНІЎ ШЭРАГ КАДРАВЫХ РАШЭННЯЎ
 Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня разгледзеў кадравыя пытанні. Кіраўнік дзяржавы назначыў:

Мясніковіча Міхаіла Уладзіміравіча — прэм'ер-міністрам Рэспублікі Беларусі (з далейшым узгадненнем Палатой прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі);

Сямашку Уладзіміра Ільіча — першым намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусі;

Калініна Анатоля Мікалаевіча — намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусі;

Румаса Сяргея Мікалаевіча — намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусі;

Іванова Валерыя Мікалаевіча — намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусі;

Тозіка Анатоля Апанасавіча — намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусі.

ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРАМ БЕЛАРУСІ НАЗНАЧАНЫ МІХАІЛ МЯСНІКОВІЧ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў прэм'ер-міністрам краіны Міхаіла Мясніковіча.

Мясніковіч Міхаіл Уладзіміравіч нарадзіўся ў 1950 годзе ў в. Нова Сноў Нясвіжскага раёна Мінскай вобласці. У 1972 годзе скончыў Брэсцкі інжынерна-будаўнічы інстытут, у 1989 годзе — Мінскую ВПШ. Доктар эканамічных навук, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусі.

Працоўную дзейнасць пачаў у 1972 годзе інжынерам тэхаддзела інстытута «Мінскпраект». У 1972—1973 гадах служыў у арміі. У 1973—1974 гадах — інжынер водаправоднай станцыі «Дражыня» ўпраўлення «Водаканал», начальнік вытворча-тэхнічнага аддзела Дырэкцыі будземых аб'ектаў водазабеспячэння. У 1974—1977 гадах — галоўны інжынер Дырэкцыі будземых аб'ектаў водазабеспячэння, галоўны інжынер Дырэкцыі будземых аб'ектаў водазабеспячэння, галоўны інжынер Дырэкцыі будземых аб'ектаў водазабеспячэння.

УЛАДЗІМІР СЯМАШКА НАЗНАЧАНЫ ПЕРШЫМ НАМЕСНІКАМ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў Уладзіміра Сямашку першым намеснікам прэм'ер-міністра краіны.

Сямашка Уладзімір Ільіч нарадзіўся ў 1949 годзе ў г. Калінавічы Гомельскай вобласці. У 1972 годзе скончыў Беларускі політэхнічны інстытут. У 1974—1996 гадах працаваў інжынерам-канструктарам, начальнікам КБ-44, галоўным інжынерам каардынацыянага вытворча-тэхнічнага комплексу спецыяльнага машынабудавання — галоўным інжынерам ДКБМ імя Ф.Э. Дзяржынскага НВА «Інтэграл».

У 1996—2000 гадах быў генеральным дырэктарам Мінскага ВА «Гарызонт», з 2000 года — генеральным дырэктарам вытворчага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Завод «Гарызонт». У 2001—2003 гадах — міністр энергетыкі, выконваўчы абавязкі намесніка прэм'ер-міністра.

Першым намеснікам прэм'ер-міністра Беларусі быў са снежня 2003 года.

СЯРГЕЙ РУМАС НАЗНАЧАНЫ НАМЕСНІКАМ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў намеснікам прэм'ер-міністра краіны Сяргея Румаса.

Румас Сяргей Мікалаевіч нарадзіўся 1 снежня 1969 года ў г. Гомелі. У 1990 годзе скончыў Яраслаўскае вышэйшае ваеннае фінансавае вучылішча па спецыяльнасці «Фінансавае забеспячэнне войскаў», у 1995 годзе — Акадэмію кіравання пры Кабінеце міністраў Беларусі па спецыяльнасці «арганізацыя і кіраванне знешнеэканамічнай дзейнасцю». Кандыдат эканамічных навук.

Прафесійны банкір, які праішоў вялікую школу ў дзяржаўных і камерцыйных установах. Пачынаў кар'еру яшчэ ў савецкія часы. У прыватнасці, працаваў у спецупраўленні пры беларускай канторы Дзяржбанка СССР, якое займалася фінансаваннем Беларускай ваеннай акругі, і даслужыўся да звання «капітан». Пазней некаторы час працаваў у камерцыйных банках, пакулі не перайшоў у Беларусбанк. Філіял гэтай установы, які ён узначальваў, быў адным з лепшых. 22 верасня 2005 года кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка даў згоду на назначэнне Сяргея Румаса старшынёй праўлення ААТ «Белгарапрамбанк».

АНАТОЛЬ ТОЗІК НАЗНАЧАНЫ НАМЕСНІКАМ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў Анатоля Тозіка намеснікам прэм'ер-міністра краіны.

Тозік Анатоль Апанасавіч нарадзіўся ў 1949 годзе ў вёсцы Казанск Калінавіцкага раёна Гомельскай вобласці. У 1971 годзе скончыў гістарычны факультэт БДУ, у 1974 годзе — аспірантуру пры БДУ, у 1980-м — Вышэйшыя курсы КДБ СССР у Мінску. Кандыдат гістарычных навук, прафесар.

Працаваў выкладчыкам, старшым выкладчыкам кафедры гісторыі, сакратаром камітэта камсамола БДУ. З 1979 па 1994 год з'яўляўся начальнікам кафедры Вышэйшых курсаў КДБ СССР у Мінску, затым вышэйшых курсаў КДБ Беларусі. Працаваў на кіруючых пасадах у Дзяржаўным сакратарыяце Савета Беспекі Беларусі. У 2000—2006 гадах займаў пасаду старшыні Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусі. 13 красавіка 2006 года быў назначаны Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусі ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы.

АНДРЭЙ КАБЯКОЎ НАЗНАЧАНЫ НАМЕСНІКАМ КІРАЎНІКА АДМІНІСТРАЦЫІ ПРЭЗІДЭНТА БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў Андрэя Кабякова намеснікам кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі.

Кабякоў Андрэй Уладзіміравіч нарадзіўся ў 1960 годзе ў Маскве. У 1983 годзе скончыў Маскоўскі авіяцыйны інстытут, у 1991 годзе — Беларускі дзяржаўны інстытут народнай гаспадаркі імя В.У. Куйбішова, у 1991 годзе — Інстытут паліталогіі і сацыяльнага кіравання КПБ. Працоўную дзейнасць пачаў майстрам механазборнага цэха на заводзе імя С.І. Вавілава ў Мінску. У 1985—1988 гадах працаваў на заводзе «Дыяпраектар» у г. Рагачоў, у 1988—1989 гадах быў інструктарам Рагачоўскага гаркама КПБ. У 1991—1995 гадах — начальнік планова-эканамічнага аддзела, намеснік дырэктара па эканоміцы — начальнік планова-эканамічнага аддзела завода «Дыяпраектар». У 1995—1996 гадах — намеснік начальніка Службы кантролю Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі, у 1996—1998 гадах — намеснік старшыні Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусі, з чэрвеня 1998 года — прэзідэнт Беларускага дзяржаўнага канцэрна па вытворчасці і рэалізацыі тавараў лёгкай прамысловасці. У 1998—2000 гадах — старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю. З 2000 года — першы намеснік прэм'ер-міністра, з 2001 года — намеснік прэм'ер-міністра Беларусі. У 2002—2003 гадах — намеснік прэм'ер-міністра — міністр эканомікі Рэспублікі Беларусі. Са снежня 2003 года Андрэй Кабякоў быў намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусі.

ЛЕАНІД АНФІМАЎ НАЗНАЧАНЫ ПЕРШЫМ НАМЕСНІКАМ СТАРШЫНІ КАМІТЭТА ДЗЯРЖАЎНАГА КАНТРОЛЮ БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў Леаніда Анфімава першым намеснікам старшыні Камітэта дзяржаўнага кантролю Беларусі.

Анфімаў Леанід Васільевіч нарадзіўся ў 1954 годзе ў с. Сіма Юр'еў-Польскага раёна Уладзімірскай вобласці (Расія). У 1977 годзе скончыў Беларускі політэхнічны інстытут, у 1988 годзе — Беларускі дзяржаўны інстытут народнай гаспадаркі імя В.У. Куйбішова. Працаваў інструктарам прамыслова-транспартнага аддзела Заводскага райкама КПБ г. Мінска, намеснікам старшыні плановай камііі выканкама Мінскага гародскага Савета народных дэпутатаў — начальнікам аддзела планавання тавараў народнага спажывання. У 1989—1991 гадах — генеральны дырэктар творча-вытворчага аб'яднання «Дызайн» Саюза дызайнераў Беларусі. У 1991—2001 гадах працаваў у Мінгарвыканкаме. У 2001—2003 гадах — начальнік галоўнага ўпраўлення кантролю за банкіўскай сістэмай і рынкам каштоўных папер Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусі, а ў 2003 годзе ўзначаліў Дэпартамент фінансаванага маніторынгу Камітэта дзяржаўнага кантролю. У 2004—2005 гадах — першы намеснік старшыні Мінскага гарвыканкама. У 2005—2006 гадах — намеснік старшыні Камітэта дзяржаўнага кантролю. З красавіка 2006 года быў намеснікам кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі.

НА СВАІХ ПАСАДАХ ПРАДОЎЖАЦЬ РАБОТУ:

Макей Уладзімір Уладзіміравіч — кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі.

У 1995—2001 гадах — кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі, памочнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі па эканоміцы і планаванні. У 1991—1994 гадах — першы намеснік старшыні Савета Міністраў Беларусі, у 1994—1995 гадах — намеснік прэм'ер-міністра Беларусі.

Міцкевіч Валерый Вацлававіч — намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі.

У 1995—2001 гадах — кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі, памочнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі па асабістых даручэннях. З кастрычніка 2001 года быў старшынёй Прэзідэўма Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

НАМЕСНІКАМ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА БЕЛАРУСІ НАЗНАЧАНЫ АНАТОЛЬ КАЛІНІН

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў намеснікам прэм'ер-міністра краіны Анатоля Калініна.

Калінін Анатоль Мікалаевіч нарадзіўся 21 чэрвеня 1959 года. У 1993 годзе скончыў Беларускае сельскагаспадарчую акадэмію па спецыяльнасці «Механізацыя сельскай гаспадаркі», у 2008 годзе — Акадэмію кіравання пры Прэзідэце Беларусі па спецыяльнасці «дзяржаўнае і месцовае кіраванне».

У сістэме жыллёва-камунальнай гаспадаркі з 1989 года. З красавіка 1995 года працаваў дырэктарам Баранавіцкага водаканала. Дэлегат Баранавіцкага гародскага савета.

Памочнікам Прэзідэнта, галоўным інспектарам па горадзе Мінску быў назначаны 4 чэрвеня 2009 года.

ВАЛЕРЫЙ ІВАНОЎ НАЗНАЧАНЫ НАМЕСНІКАМ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў намеснікам прэм'ер-міністра краіны Валерыя Іванова.

Іваноў Валерый Мікалаевіч нарадзіўся ў 1955 годзе ў в. Папехінка Клімавіцкага раёна Магілёўскай вобласці. У 1983 годзе скончыў Беларускае сельскагаспадарчую акадэмію, у 1992 годзе — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, у 2002 годзе — Акадэмію кіравання пры Прэзідэце Рэспублікі Беларусі.

Працоўную дзейнасць пачаў у 1977 годзе ў Круглянскім раёне Магілёўскай вобласці на пасадзе галоўнага заатэхнічнага калгаса «Кастрычнік», імя Дзімітравы Круглянскага раёна, «Рассвет» імя К.П. Арлоўскага Кіраўскага раёна Магілёўскай вобласці.

З 1987 па 1997 год працаваў першым намеснікам старшыні Круглянскага раённага выканаўчага камітэта. З 2002 па 2004 год — старшыня Кіраўскага раённага выканаўчага камітэта, з 2004 года — старшыня Шклоўскага раённага выканаўчага камітэта Магілёўскай вобласці, а з 2008 года — намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі чацвёртага склікання.

Першым намеснікам старшыні Мінскага аблвыканкама быў з 25 мая 2010 года.

АЛЯКСАНДР РАДЗЬКОЎ НАЗНАЧАНЫ ПЕРШЫМ НАМЕСНІКАМ КІРАЎНІКА АДМІНІСТРАЦЫІ ПРЭЗІДЭНТА БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў першым намеснікам кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Радзькова.

Радзькоў Аляксандр Міхайлавіч нарадзіўся ў 1951 годзе ў в. Вятня Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці. У 1973 годзе скончыў Магілёўскі інжынерна-будаўнічы інстытут імя А.А. Куляшова, дзе з 1974 па 1997 год праходзіў шлях ад асістэнта кафедры да першага прарэктара. Доктар педагагічных навук, прафесар. Заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусі. У 1997—2001 гадах — першы прарэктар, а ў 2001—2003 гадах — рэктар Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.А. Куляшова. Са жніўня 2003 года быў міністрам адукацыі Беларусі.

АЛЯКСАНДР ЯКАБСОН НАЗНАЧАНЫ СТАРШЫНЁЙ КАМІТЭТА ДЗЯРЖАЎНАГА КАНТРОЛЮ БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў старшынёй Камітэта дзяржаўнага кантролю Беларусі Аляксандра Якабсона.

Якабсон Аляксандр Серафімавіч нарадзіўся ў 1951 годзе ў г. Гомелі. Скончыў Беларускі інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту, Мінскі інстытут паліталогіі і сацыяльнага кіравання. Працаваў майстрам трэста «Кандалахтрансабуд» у Мурманскай вобласці, потым служыў у арміі. З 1975 года працаваў у ААТ «Гомельпрамбуд» — майстрам, прапрабам, старшым прапрабам, галоўным інжынерам. У 1985 годзе — інструктар аддзела будыніцтва Гомельскага абкама КПБ. У 1986—1996 гадах — старшыня Светлагорскага гарвыканкама Гомельскай вобласці.

У 1997—2001 гадах — першы намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама, старшыня Гомельскага гарвыканкама. Дэлегат Вярхоўнага Савета Беларусі (1990—1995, 1995—1996). Дэлегат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі (1996—2000). Член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі трэцяга і чацвёртага скліканняў.

Старшынёй Гомельскага аблвыканкама быў з красавіка 2001 года.

СТАРШЫНЁЙ БЕЛТЭЛЕРАДЫЁКАМПАНІІ НАЗНАЧАНЫ ГЕНАДЗЬ ДАВЫДЗЬКА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 28 снежня назначыў старшынёй Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Беларусі Генадзь Давыдзку.

Давыдзку Генадзь Браніслававіч нарадзіўся 29 верасня 1955 года ў гарадскім пасёлку Сянно Віцебскай вобласці.

Скончыў Далёкаўсходні педагагічны інстытут мастацтваў, Беларускае акадэмічнае мастацтваў. Працоўную дзейнасць пачаў артыстам Арэнбургскага абласнога драматычнага тэатра імя М. Горькага. Пасля службы ў радах Узброеных Сіл — артыст Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі В. Дуніна-Марцінкевіча. Працаваў артыстам у Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы, быў генеральным дырэктарам дзяржаўнай установы «Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы». Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусі.

Выбіраўся дэпутатам Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі трэцяга склікання. Намеснік старшыні Пастанянай камісіі па правах чалавека, нацыянальнай адносінх і сродках масавай інфармацыі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі чацвёртага склікання. З'яўляецца старшынёй асацыяцыі грамадскіх аб'яднанняў «Беларуская канфедэрацыя творчых саюзаў».

ПАВОДЛЕ ПАВЕДАМЛЕННЬ ПРЭС-СЛУЖБЫ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСІ І БЕЛТА.

Паводле слоў Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка, урад павінен быць сфарміраваны да новага года, каб ужо з 1 студзеня пачаць работу ў новым складзе. Звяртаючыся да назначанага кіраўніцтва Савета Міністраў, Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «Урад павінен стаць калегіяльным органам. Урад не трэба вісець над міністрамі і іх «дзюці». Трэба пераносіць усе адказнасць на міністраў, на кіраўнікоў прадпрыемстваў, губернатараў, аж да старшыні райвыканкама. Урад павінен займацца сваімі пытаннямі. Міхаіл Уладзіміравіч Мясніковіч якра вельмі пікі ў гэтым дачыненні чалавек, і ён зможа арганізаваць работу ўрада калегіяльна».

Прэзідэнт Беларусі таксама адзначыў, што ў Міхаіла Мясніковіча назапашаны вялікі вопыт работы на розных кіруючых пасадах. Акрамя таго, адным з галоўных прыярытэтаў наступнай пяцігодкі вызначана інавацыйнае развіццё, а новы прэм'ер-міністр актыўна займаўся гэтай тэмай на папярэднім месцы работы.

Назначаны Аляксандра Якабсона і Леаніда Анфімава, кіраўнік дзяржавы адзначыў, што КДК павінен не толькі выконваць функцыю кантролю, але таксама займацца папярэджаннем і прафілактыкай правапарушэнняў. «Я хачу ў Камітэце дзяржаўнага кантролю бачыць тое, што вы, Аляксандр Серафімавіч, заўсёды гаварылі: там не павінны душыць, там не павінны ціснуць, там павінен быць

«УРАД ПАВІНЕН СТАЦЬ КАЛЕГІЯЛЬНЫМ ОРГАНАМ»

Паводле слоў Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка, урад павінен быць сфарміраваны да новага года, каб ужо з 1 студзеня пачаць работу ў новым складзе. Звяртаючыся да назначанага кіраўніцтва Савета Міністраў, Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «Урад павінен стаць калегіяльным органам. Урад не трэба вісець над міністрамі і іх «дзюці». Трэба пераносіць усе адказнасць на міністраў, на кіраўнікоў прадпрыемстваў, губернатараў, аж да старшыні райвыканкама. Урад павінен займацца сваімі пытаннямі. Міхаіл Уладзіміравіч Мясніковіч якра вельмі пікі ў гэтым дачыненні чалавек, і ён зможа арганізаваць работу ўрада калегіяльна».

Прэзідэнт Беларусі таксама адзначыў, што ў Міхаіла Мясніковіча назапашаны вялікі вопыт работы на розных кіруючых пасадах. Акрамя таго, адным з галоўных прыярытэтаў наступнай пяцігодкі вызначана інавацыйнае развіццё, а новы прэм'ер-міністр актыўна займаўся гэтай тэмай на папярэднім месцы работы.

Назначаны Аляксандра Якабсона і Леаніда Анфімава, кіраўнік дзяржавы адзначыў, што КДК павінен не толькі выконваць функцыю кантролю, але таксама займацца папярэджаннем і прафілактыкай правапарушэнняў. «Я хачу ў Камітэце дзяржаўнага кантролю бачыць тое, што вы, Аляксандр Серафімавіч, заўсёды гаварылі: там не павінны душыць, там не павінны ціснуць, там павінен быць

ГОМЕЛЬБЛИМУЩЕСТВО

объекты недвижимости

- продажа от 35 000 рублей
- аренда
- передача в безвозмездное пользование
- продажа акций

WWW.GOMELBLIM.BY
 г. Гомель, пр-т. Ленина, 3, тел. +375 222 74 35 02

massager.by СНАМИ

Массажные кресла и кушетки
 От 3 000 000 рублей.
 Наличный и безналичный расчет.
 Доставка, подключение, гарантия.
 (017) 214-89-65, 230-57-61

«Адмыў» 100 мільярдў

Мінчанін, які «зарабіў» шалённыя грошы, пасля легалізаваў іх у далёкім замежжы. Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў прэс-службе Камітэта дзяржаўнага кантролю, гэты мінчанін, які кіраваў удзельнікам створанай ім арганізацыяй значыльнай групы, праводзіў супрацьпраўныя фінансавыя аперацыі. Прычым рабіў ён гэта, выкарыстоўваючы рэкавіты, дакументы, клішэ плячатак і рахункі беларускіх і замежных прадпрыемстваў. Такім чынам на працягу 2006—2010 гадоў прадпрыемства асоба змагла атрымаць даход у 100 мільярдў рублёў.

Ігар ГРЫШЫН.

«ЗАГОНКА Ў ЗАВІРУХУ»

Загоннае паляванне скончылася, і кіраўнік палявання Міхаіл Гардзеў прыкладвае да вуснаў паляўнічы рог, каб даць сігнал на збор. На Шклоўшчыне на тэрыторыі раённай паляўнічай гаспадаркі «загонкі» праходзяць вельмі так — у тылі старажытнасці. З лесу нарэшце выходзяць загоншчыкі і стралкі, несучы здабытую дзічыну. Менавіта здабытую, а не застрэленую ці забітую. Тут сцяврджаюць, што сапраўдны паляўнічы прыходзіць у лес, каб перахрысціць жывёлу, а не знішчыць яе. Нават калі гэта калектыўнае паляванне. На сваёй зямлі паляўнічы — найперш руплівы гаспадар.

На свае вочы
Сярод экспанатаў Мірскага замка — жывыя галубы, прасік і крылаты гусар!
 Не падабаецца турыстам толькі адно — прыбіральня а-ля «дзірка ў падлозе»

Аднаўленне Мірскага замка ішло каля трыццаці гадоў — што для пяцісотгадовага замка насамрэч няшмат. Але ў выніку ўсё здавалася аўральна — экспазіцыю музейшчыкі арганізавалі за 17 дзён, чым, лічу, здзейснілі сапраўдны подзвіг. Першапачаткова планавалася адкрыць замак у сакавіку — так усё і было распісана. Пасля сітуацыя змянілася, і планы падкарэктаваліся. У выніку замак быў адкрыты 16 снежня.

(Заканчэнне на 1-й стар. «НЗ»)

У БЕЛАРУСІ ВЫЯВІЛІ СЕНСАЦЫЙНУЮ ЗНАХОДКУ

У Беларусі знойдзена раней невядомая малюніца карціна XVII стагоддзя, на якой намалявана сцена прысявення Мікалаю Радзівілу «Чорнаму» тытула князя Святой Рымскай імперыі на Аляксіе Нясвіжы. Пра гэта БЕЛТА расказаў дырэктар Беларускага антыкварна-аўкцыённага дома «Парагіс» Андрэй Бярозін. Паводле яго слоў, карціну прынеслі ў антыкварна-аўкцыённы дом былыя жыхары прыгарада Нясвіжа...

МУАМАР КАДАФІ ПАВІНШАВАЎ АЛЯКСАНДРА ЛУКАШЭНКУ З ПЕРАВЫБРАНЕМ НА ПАСАДУ ПРЭЗІДЭНТА БЕЛАРУСІ

Лідар Вялікай лівійскай рэвалюцыі Аль-Фатэх Муамар Кадафі ад сябе асабіста і ад імя лівійскага народа павіншаваў Аляксандра Лукашэнку з нагоды перавыбрання на пасадку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

АЛЯКСАНДРА ЛУКАШЭНКУ З ПЕРАМОГАЙ НА ВЫБАРЫ ПАВІНШАВАЎ ГЕНЕРАЛЬНЫ САКРАТАР АДКБ

Аляксандра Лукашэнку з выбараннем на пасадку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь павіншаваў генеральны сакратар АДКБ Мікалай Бардзюжа.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

КІРАЎНІК УСЕІЗРАЙЛЬСКАГА АБ'ЯДНАННЯ ВЫХАДЦАЎ З БЕЛАРУСІ ПАВІНШАВАЎ АЛЯКСАНДРА ЛУКАШЭНКУ З ПЕРАМОГАЙ НА ВЫБАРЫ

Старшыня Усеізраільскага аб'яднання выхадцаў з Беларусі Міхаіл Альшанскі павіншаваў Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнку з перавыбраннем на новы тэрмін і пажадаў яму далейшых поспехаў на гэтай пасадзе. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

«Мы, вашы суйчыннікі, уважліва сочым за падзеямі, якія адбываюцца ў Беларусі, з радасцю адзначаем росквіт Беларусі, шматлікія поспехі і дасягненні ва ўсіх галінах і сферах», — гаворыцца ў віншаванні.

Усеізраільскае аб'яднанне выхадцаў з Беларусі аб'ядноўвае ў сваіх радах і прадстаўляе інтарэсы каля 130 тыс. беларусаў. Сярод членаў арганізацыі шмат тых, хто нарадзіўся і працаваў у Беларусі, зрабіў значны ўклад у яе развіццё.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЭБІНІК ПЕНСІЙНАЯ ПАНАЦЭЯ

Стары Свет на самой справе старэе — імгэтна і літаральна на вачах. Заможныя бюргеры жывуць па прынцыпе: набываць — дык самае драгое, забяспечваць дзіця — дык самым лепшым. Пры такой стратэгіі сярэднястатыстычная сям'я вырошчвае ў самым лепшым выпадку адну «кветку жыцця». Ай, што я вам расказваю. Пра дэмаграфічную «хваробу» развітых дзяржаў вы і самі ўжо чулі не раз. Вось толькі лекі ад краіны да краіны розныя. Францыя вуны пайшла па шляху павелічэння пенсійнага ўзросту, чым выклікала хвалю пратэстаў сваіх жыхароў. А што сабе думае Беларусь, якая пазіцыянуе сябе як дзяржава для народа і недзе 60 адсоткаў бюджэту якой разьбіваецца на сацыяльныя мэты?

— Пенсійны ўзрост павялічваецца не плануецца, — сцвярджае Антаніна МОРВА, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльным развіцці.

А вось што плануецца, дык гэта ўвядзенне ўмоўна-назапашвальнай сістэмы. І тут Беларусь, можна сказаць, ідзе па шляху Швецыі. Свой шлях у гэтым кірунку наша краіна пачне, мяркуюцца, з 2012 года.

Нельга рабіць стаўку толькі на назапашвальную ці толькі на размеркавальную сістэму, — заўважае сенатар і ў пацярджэжне сваіх слоў прыводзіць сумны вопыт Расіі, дзе многія назапашванні ў крызіс проста зніклі з-за разарэння замежных банкаў. — Сутнасць у дыверсіфікацыі. Таму мы будзем пераходзіць да шматузроўневай сістэмы. І поруч з размеркавальнай часткай, якая забяспечвае перш за ўсё нізкадаходныя групы, будзе ўводзіцца ўмоўна-назапашвальны плант.

Размеркавальная сістэма, якая практыкуецца ў Беларусі цяпер, працуе па схеме: кожны плаціць не за сябе, а за іншых, каб іншыя плацілі за яго. Умоўна-назапашвальная, у адрозненне ад яе, прадулгджае, што кожны будзе ўкладваць сродкі ў пенсійны фонд і ў залежнасці ад гэтага атрымаць. Ці стануць абраныя беларускімі ўладамі лекі панацэяй, пакажа час.

Распавяля сенатар і пра іншыя перспектывы тэі здабыткі айчынай сацыяльнай палітыкі падчас сустрэчы з журналістамі. — Сацыяльная палітыка ў нас доўгі час сурымалася выключна як павышэнне ўзроўню жыцця, пераважна праз сістэму субсідый ды кампенсацый. Цяпер Беларусь пераходзіць да новай парадзігмы сацыяльнай палітыкі: гэта не толькі павышэнне ўзроўню, але і паліпшэнне якасці жыцця. І тое, што навучанцам нядаўна дазволілі бясплатна ездзіць у грамадскім транспарце, — яшчэ не сведчанне звароту да былога.

— Гаварыць пра тое, што вярнуцца ўсё льготы, было б няправільна, — кажа сенатар. — Праправільная практыка паказала, што школьнікам гэтую падтрымку трэба вярнуць. Многія ж усё роўна ездзілі бясплатна. А так што гэта абумоўлена эканамічнымі ды сацыяльнымі прычынамі.

— У цялым, паводле ўрачанняў сенатара, народ слухна ўспрыняў праведзенае ўпарадкаванне. Што будзе далей? У задачках на п'яцігодку значацца развіццё чалавечага патэнцыялу, павышэнне ўзроўню і якасці жыцця, павелічэнне эфектыўнасці занятасці на аснове мадэрнізацыі і ўводу новых працоўных месцаў і нават паступовае набліжэнне да ўзроўню развітых краін па сярэднім заробку. У ліку прывяртытэтаў — паўнавартасныя сям'я, здароўе, адукацыя, рэальныя прыбыткі, камфортнасць жыцця.

Заканатворцы са свайго боку рытууюць належную такім захадом глебу: толькі ў гэтым скліканні сенатары ўхвалілі 28 законапраектаў, скіраваных на павышэнне эфектыўнасці сацыяльнай палітыкі. І гэта, як выказалася спадарыня Морва, «не проста змена шльады, а рэальная паліпшэння». Тут і павелічэнне сямейных даходаў, і забяспэчэнне жылём. Нездарма ж, бацькам п'ярых жыльё дастаецца бясплатна, а тыя, у каго трое дзяцей, атпачаюць тры чвэрці — так бы мовіць, па чвэрці на дзіця.

— Варта ўключыць усё стымулюючыя вектары, каб як мага больш дзяцей нараджалася і павялічвалася колькасць нашага насельніцтва, — адзначае сенатар.

Дапамогі на дзяцей да трох гадоў нядаўна павялічаныя да бюджэту прахтыковага мінімуму. А планы і яшчэ больш амбіцыйныя — наблізіць іх да сярэдняга заробку. Аднак улады разумеюць, што аднымі выплатамі жанчын не падахвоціш нараджаць.

— Тыя часы, калі мы казалі пра тое, што жанчына будзе сядзець дома, адышлі, — упуўненая Антаніна Морва. — Трэба стварыць жанчыне такія ўмовы, каб яна магла сумішчаць выхаванне дзяцей і працу.

Інфраструктуру, караеці. У падмогу маладой кар'ерысцты (у добрым сэнсе гэтага слова, зразумела) — і нянька, і дзіцячы садок, і біблі графік. Пра усё гэта ў вярхах ужо задумваюцца. Паглядзім на эфект.

Зоя ВАРАНЦОВА.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ У «ШАРАМЕЦЬВЕ» ПАСАЖЫРЫ ЗБЛІ ПАЦЯРПЕЛЫХ БЫЛІ І ЖАНЧЫНЫ.

Колькі менавіта супрацоўнікаў перавозчыка было збіта, не ўдакладніцца. Зараз працуючыкі «Аэрафлота» баяцца выходзіць да пасажыраў, паколькі ў аэрапорце бракуе аховы. Раней адзін з пасажыраў паведаміў, што ў «Дамадзедаве» напалі на супрацоўніцу «Трансаэра». Таксама відвоцчы распавядалі агенствам пра бойку паміж пасажырамі ў «Шарамецьве».

Тым часам на фоне паведамленняў пра павышэнне цен на прадукты харчавання і ваду ў маскоўскім аэрапорце адна з партый арганізавала туды дастаўку ежы. Што да вылетаў, то, па словах прэс-службы «Дамадзедава», з апоўначы да поўдня аэрапорт адправіў каля 90 бартоў. Вылету чакаюць каля 12 тысяч чалавек. Колькі самалётаў палейца з «Шарамецьве», не паведамляецца. Сотні рэйсаў былі адмененыя ў «Дамадзедаве» і «Шарамецьве» з-за дрэнных умоў надвор'я. Прэзідэнт Дзмітрый Мядзведзеву даручыў праверыць сітуацыю, якая склалася, генпракурору Юрыю Чайцы.

УСХОД ЗША ЗАНЕСЛА СНЕЖНАЙ БУРАЙ

Услед за Еўропай і адначасова з Расіяй непагадзь абрынулася на паўночна-ўсходнюю частку ЗША, перакрышы дарогу дзясяткам тысяч авіяпасажыраў. Па палярэздыі аэцыны экспертаў транспартнай галіны, у выніку адмены больш за 7 тысяч авіярэйсав кампаніі панеслі шкоду на суму да 100 мільянаў долараў. Халоднае і снежнае надвор'е, якое лічыцца ў гэтай частцы краіны практычна экстрэмальным, прыйшло ў найбуйнейшыя гарады, уключаючы Нью-Ёрк. Раней у шасці штатах — Масачусетс, Мэне, Мэрылендзе, Нью-Джэрсі, Паўночнай Караліне і Вірджыні — была абвешчана надзвычайная сітуацыя. А паўднёвыя штаты Джорджыя і Паўднёвая Караліна ўпершыню больш за 100 гадоў сустрэлі сапраўдныя белыя Калыды.

СТРЭЛ НА ЗМЯРКАННІ

На тэрыторыі заказніка «Выганшчанскае» быў цяжка паранены вядучы спецыяліст заказніка Мікалай Варабей.

Расказвае спецыяліст заказніка Аляксандр Іваню, які быў сведкам гэтага здарэння: — Пасля рамонту вышкі мы з братам Пятром, які ў заказніку працуе егерам, вярталіся да офіса і пачулі стрэл. Неабходна было нешта рабіць, і мы патэлефанавалі па мабільным дырэктару заказніка Сямёну Гаду. Неўзабаве ён пад'ехаў на машыне, побач з ім сядзеў Мікалай Варабей з фотаапаратам. Мы селі да іх у легкавушкі і паехалі па дарозе ў бок, адкуль прагучаў стрэл. Неўзабаве ўбачылі сляды аўтамабіля, якія зварнулі з дарогі. Пайшлі па гэтых слядах і наткнуліся на аўтамашынку, у якой нікога не было. Пачакалі крыхі і прапанаваў лі дырэктару, які быў лёгка апапутны, вярнуцца назад у свой аўта-

мабіль, а самі вырашылі дачакацца — адышлі крыху ўбок і сталі. — А колькі было часу? Я разумею, што работы дзень ужо закончыўся. — Здарэнне адбылося 22 снежня, а трагедыя здарылася а 18 гадзіне, калі змяркалася. Мы ўбачылі чалавека, які ішоў да нас, і крыкнулі: «Лясная ахова! Стайце!». У адказ раздаўся стрэл, я азірнуўся і ўбачыў, што мой брат стаіць, а Мікалай сядзіць. У галаве прамільгнула, што чалавек стрэліў у яго, і я кінуўся да яго, а ён мне: «Саша, Саша, што вы тут робіце?» Вось тут я і пазнаў егера НП «Белавежская пушча» Мікалая Яруту. Вырваў у яго стрэльбу, бо баюўся, што яна зараджана не адным патронам, і адкінуў яе ўбок. І ў гэты час галас падаў Мікалай Варабей: «Я паранены!». Давалася хуценька здымаць папяржкі і пераціскаць хлопцу ногі, каб суняць кроў, а за-

тым яго павезлі ў Івацэвічы. — Мняе цікавіць, ці меў права егер у гэты час знаходзіцца ў лесе і што ён там рабіў? — Знаходзіцца меў права. Ён займаецца адстрапам непажаданых відаў звяроў. Па-першае, стрэльба ў яго аказалася ўпаснай, а гэта парушэнне закона. Па-другое, яна аказалася зараджана кулі. Ды ўвогуле ў дуле не павінна было быць патронаў. — Такая версія здарэння ад Аляксандра Іванова.

Але як на тэрыторыі заказніка «Выганшчанскае» апынуўся егер НП «Белавежская пушча»? Адлегласць ад пушчы да заказніка — больш за сто кіламетраў. Справа ў тым, што Нацыянальны парк атрымаў у заказніку ўчастак лесу і зразам можа там весці палюўнічую дзейнасць. Склалася дваістая сітуацыя — заказнік адзін, а гаспада-

роў двое. Хоць супрацоўнікі Нацыянальнага парку і заказніка «Выганшчанскае» маюць права весці барацьбу з браканьерамі. Але гэтую трагедыю нельга разглядаць як непрыязны адносныя работнікаў дзвюх арганізацый. Заведзена крмынальная справа. Егер тры дні адсядзе ў ізалятары, а затым яго адпусцілі пад падліску. Следства павінна высветліць, што рабіў у лесе егер вечарам, чаму ён зрабіў прыцэльны стрэл... Пытаннў шмат. Будуць праведзены экспертзыы, а на гэта патрэбн час.

АДНЫ БЯЗДУМНА ДАВАЛІ, ДРУГІЯ БЯЗДУМНА ТРАЦІЛІ

На калегіі Камітэта дзяржаўнага кантролю абмяркоўваліся вынікі правёркі эфектыўнасці дзяржаўнай падтрымкі, якая была аказана суб'ектам падпррымальніцкай дзейнасці, а таксама эфектыўнасці выкарыстання дзяржаўнай маёмасці. Пасля правёркі 79 арганізацый былі вызначаны факты беспадстаўнага прадстаўлення некаторым з іх дзяржаўных грошай, а таксама невыкарыстанне самім падпрпрыемствамі ўмоў такай дапамогі.

Справа ў тым, што самі арганізацыі не заўсёды абектыўна ацэньваюць свае патрэбы ў дзяржаўнай падтрымцы, калі распрацоўваюць для гэтага бізнес-планы і прадстаўляюць іх у адпаведныя органы. У сваю чаргу, чыноўнікі мясцовых органаў выканаўчай улады ўсё ўзроўню далускаю непрычыповы, а часам і непрафесійны разгляд гэтых дакументаў, што прыводзіць да прыняцця беспадстаўных рашэнняў і неруцлівага выкарыстання асобнымі арганізацыямі дзяржаўных фінансавых і матэрыяльных рэсурсаў. — Калі ў чалавека або арганізацыі шмат грошай, яны не заўсёды думаюць пра тое, як забяспечыць іх найбольш рацыянальнае выкарыстанне, — патлумачыў журналістам сітуацыю начальнік упраўлення кантролю мясцовых органаў і бюджэту Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь Георгій ЧАРНЫЎСКІ. — У мільяны гады, калі бюджэт Мінска фарміраўся з прафіцэнтам (даходы перавышалі выдаткі), атрымальнікі дзяржаўпадтрымкі не надта турбаваліся, які яны будуць аддаваць гэтыя грошы. Просьбы такіх арганізацый задавальняліся, але калі даходзіла справа да выканання абавязкаў, аказвалася, што іх няма. Большая частка дзяржаўнай падтрымкі была выкарыстана на бягучыя патрэбы, а не на інвацыі і іншыя меры па паліпшэнні эканамічнай эфектыўнасці падпрпрыемства. У выніку, напрыклад, Мінскірыбпрам аказаўся ў вельмі складанай сітуацыі. Для таго, каб вяртаць мільярды, трэба мець высокую абароты, а іх у падпрпрыемстве няма. У шэрагу праблемных падпрпрыемстваў сёння аказаліся Мінская гароднінная фабрыка, Мінскі мясакамбінат... У некаторых выпадках аказаная дапамога не дапамагла палепшыць фінансвае становішча, а, наадварот, пагоршыла яго.

Камітэт дзяржаўнага кантролю разгледзеў таксама выпадкі парушэння заканадаўства аб арэндзе дзяржаўнай маёмасці, якія звязаныя з няправільным прымяненнем базавых ставак, павышаючых і паніжаючых каэфіцыентаў. Былі агучаныя шматлікія факты самавольнага захопу зямлі і неусвоенага яе вяртання.

Па выніках праверак адрноўлена ў бюджэт 4,6 млрд рублёў, дадаткова спажыта арэнднай платы на суму 56 млн рублёў, прыгнугнута да адміністрацыйнай адказнасці 22 юрыдычныя і 78 службовыя асобы, да дысцыплінарнай — 68 службовых асоб.

Другім пытаннем калегіі сталі вынікі правёркі эфектыўнасці выкарыстання лядовых палацаў. Сёння ў краіне дзейнічае 26 лядовых арэн, да 2015 года іх колькасць павінна павялічыцца да 52. Камітэт дзяржаўнага кантролю даручаны аналіз эфектыўнага выкарыстання магчымасцяў гэтых спартыўных збудаванняў. Трымае пытанне калегіі было прысвечана выкарыстанню бюджэтных сродкаў, вылучаных на арганізацыю харчавання ў дзяржаўных установах аховы здароўя і сацыяльнай абароны.

ФІНАНСАВАЯ АФЕРЫСТЫ

Як мяркуецца, яе паслугамі карысталіся сотні падпрпрыемстваў і арганізацый, у асноўным сталічных. Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў прэс-службе Камітэта дзяржаўнага кантролю, спынілі дзейнасць злачынцаў супрацоўнікі фінансавай міліцыі Віцебскай вобласці.

Каб «працаваць» з ахвотнікамі абмінуць закон, удзельнікі злачыннай групы стварылі некалькі юрыдычных асоб, а таксама зарэгістравалі дзясяткі індывідуальных падпрпрыемльніцкаў. Прычым афармілі падстаўныя фірмы на асоб, якія влілі асаблівы спосаб жыцця, ці студэнтаў. Кліентамі ж зламьніскаў становіліся кіраўнікі падпрпрыем-

ЗАКУПАЧНЫЯ ЦЭНЫ НА МАЛАКО, СВІНЕЦІ І БУЙНУЮ РАГАТУЮ ЖЫВЁЛУ ПАВЫСІЦА Ў БЕЛАРУСІ НА 10 ПРАЦЭНТАЎ

У Беларусі на 10 працэнтаў павысяцца закупачныя цэны на малако, буйную рагатую жывёлу і свіней, што рэалізуюцца для рэспубліканскай дзяржаўнай патрэб. Аб гэтым паведамілі БЕЛТА ў Міністэрстве сельскай гаспадаркі і харчавання, каментуючы пастанову Саўміна № 1893 ад 24 снежня 2010 года. «Павышэннем закупачных цен на прадукцыю жывёлагадоўлі часткова кампенсуюцца дадатковыя затраты сельскагаспадарчых арганізацый, выкліканыя ростам цен на матэрыяльныя рэсурсы (мінеральныя ўгнаенні, нафтапрадукты, энергарэсурсы, бялковую сыравіну і іншыя), што выкарыстоўваюцца для вытворчасці сельгаспрадукцыі», — падкрэслілі ў Мінсельгасхарчу. У адпаведнасці з пастановай, цена за тону малака базісных лустасці і бялку без ПДВ складзе ад Вр965 тыс. да Вр1 млн 210 тыс. у залежнасці ад гатунку. Цана на свіней для забой будзе вар'іравацца ў залежнасці ад катэгорыі ад Вр2 млн 775 тыс. да Вр5 млн 887 тыс. за тону жывой вагі без ПДВ, а на свіней за тону забойнай вагі — ад Вр4 млн 727 тыс. да Вр11 млн 680 тыс. Цана ж на буйную рагатую жывёлу для забой складзе без ПДВ ад Вр1млн 500 тыс. да Вр17 млн 990 тыс. за тону жывой вагі, за тону забойнай вагі — ад Вр3 млн 872 тыс. да Вр33 млн 541 тыс.

Пастанова ўступіць у сілу пасля яе афіцыйнага апублікавання.

Абзац

Мінскі школьнік атрымаў апёк вока, падпальваючы петарду. Інцыдэнт адбыўся напярэдадні вечарам на праспекце Пушкіна. Дзясцігадовы школьнік атрымаў удар падпаленай петардай. З дзясцігад «тэрмічны апёк 1-й ступені кан'онктывы правага вока» пацярпелы быў дастаўлены ў 4-ю гарадскую дзіцячую клінічную бальніцу.

Партыя марыхуаных вагой 11 кг канфіскаваная ў жыхара Лепельскага раёна. У ходзе спецаперацыі супрацоўнікі праваахоўных органаў выявілі ў ангары каля вёскі Бароўка, які арандаваў месцы індывідуальны падпрпрыемльнік, незаконную прадукцыю. Аднак большую частку наркатыку 25-гадоваы жыхар раёна захоўваў у васьмі сховішчах у лесе. Мяркуюцца, што тавар паступіў з Украіны ці Расіі і прызначаўся для збыту ў моладзевыя забавальныя ўстановы Віцебшчыны і Мінска.

Поўны абзац

Жыхарка Польшчы нарадзіла бізнят... ад розных татак. Пасля з'яўлення на свет бізнят — хлопчыка і дзяўчынку — жанчына падала на развод, каб выйсці замуж за свайго каханка, які, як яна думае, з'яўляецца бацькам яе дзяцей. Аднак перад разводам яна ўсё ж рашылася на генетычную экспертзыю. Вынікі ДНК-тэсту былі ашаламляльнымі: у яе дзяцей аказалася два бацькі. Яе былі муж быў прызнаны бацькам хлопчыка, а будучы — бацькам дзяўчынкі. Навукоўцы гавораць пра тое, што шанец нарадзіць бізнят ад розных бацькоў — адзін на мільён, але ён усё ж існуе. Адзначаецца, што дагэтуль сусветнай медыцыне было вядома толькі пра шэсць такіх выпадкаў. Выпадак у Польшчы стаў сямім.

94-гадовы індыец стаў самым стлым «маладым» татам у свеце. Наваспечаны рэкардсмен Рамаджыт Рагаў жыве на поўначы Індыі, працуе паробкам на ферме. Яго ўзрост спецыяльна правераны на пашпарце. Жонцы Рамаджыта 55 гадоў. Урачы лічыць, што верагоднасць стаць бацькам у такім узросце вельмі малая, хоць цалкам выключыць такую магчымасць нельга.

У ЗША выпуцілі туфлі з малюнкамі на падэшвах. Амерыканка Тэйлар Рыў вядомая як мастак дызайнер і стваральніца аднаіменнага бранда Taylor Reeve. Асаблівай папулярнасцю сярод моднік карыстаюцца яе ультратэстыяныя туфлі «Разьнячка» кожнай мадэлі — размаляваныя падэшва. Самыя любімыя тэмы ў дызайнера — чарапы, кветкі і партрэты. Дзясціна ў туфліках з мордай тыгра або льва рубяць на падэшве заўсёды будзе прыцягваць увагу людзей, што ідуць задуу. Галоўнае, каб на падэшве не красаваўся цэннік, як бывае ў некаторых нашых модніц.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

Злачынная група ажыццяўляла незаконныя аперацыі па абнаўляванні грошай і арганізацый, якім, як правіла, патрабаваліся фіктыўныя дакументы для надання законнасці набываў або рэалізаванаму за наўны разлік тавару. Работы па падрыхтоўцы неабходных несарадных дакументаў бралася выканаць злачынная група, пры гэтым грошы, што паступалі ад кліентаў, праводзіліся праз падкантрольныя яе арганізатарам падстаўныя фірмы і абнаўляліся. Поўны працэнт з гэтай сумы даставаў удзельніцка зламьніскаў грошамі і абнаўляліся. Па цяперашняму час арыштавана ўжо пяць актыўных удзельніцкаў злачыннай групы і выявліюцца асобы іншых, хто меў дачыненне да яе дзей-

Внеочередное Общее собрание акционеров ЗАО «ТК Банк» состоится 10 января 2011 года в 12.00 по адресу: Исламская Республика Иран, г. Тегеран, ул. Телеганы, на углу ул. Неджатоллахи

- повестка дня:
- 1. Об изменении состава Совета Директоров ЗАО «ТК Банк».
- форма проведения Общего собрания акционеров ЗАО «ТК Банк» — очная;
- информация, необходимая для принятия решений по повестке дня внеочередного Общего собрания акционеров ЗАО «ТК Банк», предоставляется по первому требованию лиц, имеющих право на участие во внеочередном Общем собрании акционеров, заявленному в обращении на имя руководителя ЗАО «ТК Банк»;
- список лиц, имеющих право на участие во внеочередном Общем собрании акционеров ЗАО «ТК Банк», составляется на основании данных реестра владельцев акций, сформированного на 21 декабря 2010 года;
- регистрация лиц, имеющих право на участие во внеочередном Общем собрании акционеров ЗАО «ТК Банк», производится с 11.00 до 12.00 10 января 2011 года по адресу: Исламская Республика Иран, г. Тегеран, ул. Телеганы, на углу ул. Неджатоллахи.

Утеранные страховые полисы по добровольному имущественному страхованию формы 2РП серии ПИ № 0022628, 0022629, 0022630, 0057249 ЗАО «Промтрансинвест» считать недействительными.

УНП 100357923

СТРАХОЎШЧЫЦА ЗАТРЫМАЛА ЗЛАДЗЕЙКУ

Спецыяліст «Белдзяржстраха» ў Гарадку сумесна з міліцыянерамі затрымала жанчын, якая спрабавала скарасць з яе незачыненага службовага кабінета ў будынку на вуліцы Маркса 140 тысяч рублёў. Але страхоўшчыца не дала ёй далёка паіцы. Работніца сістэмы страхавання патэлефанавала ў Гарадоцкі раённы аддзел унутраных спраў і разам з міліцыянерамі затрымала зладзеіку. Высветлілася, што тая раней была асуджана за крадзеж, ёй 59 гадоў, вясковая жыхарка, не працуе. Заведзена крмынальная справа.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«ЗАГОНКА Ў ЗАВІРУХУ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Тэрмін загонных паляванняў сёлета працягнуты да канца года, і кожную суботную і недзельную раніцы беларускія аматары старажытнага промыслу едуць да сваіх егераў і палюўніцтвазьяўцаў, каб стаць удзельнікамі сапраўднага мужыцкага сапартыўнага. На зоркасці і імгненную ражыцкую, дакладнасць стрэлу, смеласць, цярпенне і выносливасць. Менавіта гэтыя якасці адрозніваюць сапраўднага палюўнічага ад звычайнага чалавека са стрэльбай. «Загонкі» — камандная палюўнічая справа, амаль гульня — азартная, заўсёды непадобная адна на другую. Гэта — свята. Нават калі не пашанцуе націснуць на курок стрэльбы. А часам не тое што падстрэліць, — убачыць дзіка, лася ці казуло не выпадае, прахадзіўшы па заснежаным лесе цылы светлавы дзень. Бывае і такое. Паляванне — удача, своеасаблівы від шчасця. Шчасціць, як вядома, не заўсёды і не ўсім. Калі ж загоннае паляванне ўдаецца і калекцыя палюўнічага папаўняецца вядымым трафеям — няма межаў вялікай мужыцкай радасці! Кожны верыць, што і яму аднойчы гэтаксама пашанцуе.

З раніцы, як на зло, была страшэнная завіруха. Але ніхто і не падумаў адмяняць паляванне. З райцэнтра і бліжэйшых вёсак прыехалі свае палюўнічыя. Не спазніліся і аматары з больш далёкіх ад Шклова Магілёва і Оршы. Утварылася брыгада з паўтара дзясятка чалавек. Праверка білетаў, афармленне пуюцёкі і нарэшце каманда: «па машынах!». Спешна грузіміс ў «таблетку» і па глыбокім снезе яшчэ нячышчанай травейкі едзем да суседняга лесу. Першымі сыходзяць загончыкі з сабакамі, ім належыць з добры кіламетр ісці па лесе ў бок стралковых пазіцый. Стралкі сталіся на кварталнай прасецы. Не паспелі прызывацца да абстаўні, а ўжо даносіцца лайчыні брэх — сабакі бяруць след дзікоў. Яшчэ некалькі хвілін — і лес нарэшце прачынаецца ад нечаканнага і гучнага стрэлу. Другога, трэцяга. Гэтым разам шчасце палюўнічым усміхалася даволі шчодро. Дзікі не прымушалі сябе доўга чакаць, самі, як той казаў,

беглі на лаўцоў. Але ці лёгка пацэліць у жывёлу, калі яна страляю ляцці між кустоў і дрэў? Тут без воп

Сярод экспанатаў Мірскага замка — жывыя галубы, прасік і крылаты гусар!

Сярод экспанатаў Мірскага замка — жывыя галубы, прасік і крылаты гусар!

МАГІЛЁўСКИ ЛІФТ У 500-ГАДОВЫМ ЗАМКУ

Што казаць — цяпер тут ёсць на што паглядзець. Раней галоўным экспанатам быў сам замак — а ў беднай экспазіцыі адной-двюх вежаў можна было паба-

Аўтэнтчная сцэна — адзін з найцікавейшых экспанатаў адноўленага Мірскага замка.

чыць, умоўна кажучы, тры цагляныя ды два ядры. Сітуацыя крута змянілася.

Першае, што вы бачыце пры ўваходзе ў замак XVI стагоддзя, будзе... магилёўскі ліфт. Менавіта такі, як у вас у пад'ездзе! І колеру такога ж самага. А абалал дзвярэй — плітка, як у прыбіральня, з жалезнай ветчавкай у цэнтры. Паўна, Радзівілы, Ільінічы, Вітгенштэйны ды Святлополк-Мірскія і маршчы пра такі не маглі!..

Другая, але вельмі непрыемная драбязя — прыбіральня ў замку. Дакладней, яе адсутнасць — для турыстаў. Каля гардэроба вы пачынаеце прыбіральню, загароджаную крэслам і зачыненую на замак.

— Гэта службовая, а для турыстаў — на валах, — паведаміць вам гардэробшчыца. «На валах» — гэта за 100 метраў ад самога замка, пры ўваходзе на тэрыторыю. Там вы пачынаеце дзюнк-жах — «дзірку ў падлозе», як у чыгуначным вакзале ў горадзе-героі Мінску.

Дарэчы, усё чыста, ахайна, платна (600 рублёў). Але ўнітазаў як такіх няма! Я не ведаю, як правільна называюцца гэтыя пісуары, уманчываныя ў падлогу. І як нармальнаму чалавеку справіць тут вялікую патрэбу. Альбо жачыне ва ўзросце. Такую завагу зрабіла яшчэ 92-гадовая пані Эльжбета Радзівіл у час мінулагадня наведвання замка. «Звязда» пісала пра гэта, але ніхто не прыслухаўся.

Няжю цяжка, укладушы столькі грошаў у аднаўленне замка, паставіць 5-6 унітазаў?.. Дарэчы, вядома, за такія адступленні, але ўражанне гэта псеудоздрава. Дарэчы, супрацоўнікі патлумачылі мне сітуацыю па-рознаму. Адны кажучы, што турыстаў не пускаюць, каб смуроду не было. Іншыя шыра прызнаюцца, што ў замак пакуль не нанялі прыбіральшчыц, таму няма каму мыць гэтыя прыбіральні.

У размове з карэспандэнтам «Звязды» кіраўніцтва Мастоцкага музея (яго філіяляма з'яўляецца замак) паабяцала вырашыць пытанне.

«У будучым будзем наліваць турыстам МЕДАВУХАЙ!..»
Хопіць пра дрэннае, ідзем глядзець экспазіцыю. Распаўсюджы, вы пайдзеце аглядаць гаспадарчую частку ў падвале. Даволі цікава, асабліва калі вы ніколі не былі ў вёсцы і не бачылі старадаўняга прадметаў побыту. Для сучасных гарадскіх дзетак — важная рэч! і рэдка магчымаць замест пластыкавай бутэлькі пачынаць спраўдзіць гліняны збан, замест кошыка ў гіпермаркце — агромністы плецены кош для збожжа, а замест пластыкавага кубка за закускай — парцелянавы кубак з гербам Радзівілаў. Напачатку здзіўляе, што экспанаты не падлісаны.

— Мы зрабілі гэта свядома, — кажа Надзея УСАВА, намеснік дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі. — Каб не разбураць цэльнае ўспрыняцце экспазіцыі. Калі наляліць паперак — людзі будуць чытаць паперкі. А мы хочам, каб людзі бачылі гаспадарчыя пакой, прылады працы, старадаўнюю кухню, віныя склеп... Прачытаць дзе што, можна будзе на спецыяльных стэндах і электронных гід. А ўвогуле пра гэта турысты павінны даведацца ад экскурсавода, каб было адчуванне, што вы «паглядзеце» за побытам таго часу, а не проста прыйшлі ў музей. Таксама рыхтуем адмысловыя буклеты для адзінкавых наведнікаў. Узяў буклет — і ідзі аглядаць.

Як сведчаць супрацоўнікі мастацкага музея, печы ў замку — чыстая фантазія навуковага кіраўніка.

Відавочна, што некаторыя рэчы — старыя (збаны, кошыкі, некаторы посуд, прылады працы), а некаторыя — новыя (бочкі, паліцы, мэбля, кубкі). Што цікава, старыя рэчы зробленыя на стагоддзі — імі можна карыстацца і цяпер. А новыя бочкі ўжо развальваюцца — я сфатаграфавалі, што з двюх бочак ужо звальваюцца абады. І гэта пры тым, што ў іх нічога не наліваюць!

— Дзякуй, што звярнулі ўвагу... — кажа спадарыня Надзея. — Я ўжо высвятляла гэтае пытанне. Рэч ў тым, што наглядчыкі не выканалі нашай рэкамендацыі паставіць у пакой ваду — каб там была адпаведная вільготнасць. У выніку ад ацяплення бочкі і пачалі рассыхацца. Гэта будзе выпраўлена. Дарэчы, у будучым экспазіцыя павінна «кажыць»: мы спецыяльна пакінулі месца, каб садзіць групы турыстаў за стол і частаваць кашаю, медавуаху (з кавярні, якая размесціцца наверх). Паглядзеці турысты, як гэта рабілася, — паспытайце! У іншых музеях і замках падобныя рэчы карыстаюцца вялізнай папулярнасцю. Стагоддзі ажываюць на вачах у гасцей!

САМЫ КАШТОўНЫ ЭКСПАНАТ ЗАМКА... СЦЯНА!..

— А гэта на падлозе — вось Еўропы, — не без гонару звяртае вашу ўвагу ахоўнік музея на мазаіку перад названым вышэй ліфтам. Насамрэч, гэта здорава, што ён шыра перакананы ў гэтым. І не удумлівае спрачацца! Кожная еўрапейская краіна мае свой «цэнтр Еўропы», «вось Еўропы» і гэтак далей. А ў Беларусі іх нават некалькі!..

Вы падымаецеся наверх і трапляеце ў першую залу — тут будуць праходзіць часовыя выставы мастакоў. Творы звычайна прысвечаны Мірскаму замку. У цэнтры залы — велізарны макет-праект аднаўлення гродзенскага Старога замка. Уражае! Хоць некаторыя элементы выклікаюць пэўную трывожнасць — ад «цубуліны» над брамаю да сённяшніх аўтэнтчных парштат замка, якія на макеце падзелілі невядома куды.

Далей ідуць залы, прысвечаныя ўладальнікам замка ў розныя часы — Ільінічам, Радзівілам, Вітгенштэйнам, Святлополк-Мірскім... Аўтэнтчных рэчаў вельмі мала, таму экспазіцыя выглядае даволі бедна. На гэта ёсць аб'ектыўныя прычыны. Па-першае — перад пачаткам рэстаўрацыі замак стаяў у вусцішнім стане: добра захаваліся толькі вежы, ад сённяшняга музейнага корпуса стаялі чатыры сцяны без перакрывацця, не захаваліся ніводны пакой. Таму аднаўлялася ўсё з нуля, сапраўдных прадметаў з замка практычна не захавалася. Па-другое, архіўныя дакументы XVI-XVII стагоддзя нельга вешаць на адкрытае святло — яны сапсуюцца. Па-трэцяе, большасць дакументаў цяпер знаходзіцца за мяжой. І даследчыкам удалося прывезці з таго ж Варшаўскага архіва даўніх актаў толькі копіі, што таксама ўдача.

Троху далей — вітрыны са зброяй: шаблі, пісталеты, стрэльбы. Сярод іх — бліскучыя копіі сярэднявечных шабляў працы вядомага майстра Генадэя Асташонка (яго творы ўпрыгожваюць Нацыянальную бібліятэку ў мінскай ратушы). Тут жа стаяць адноўленыя беларускія майстры даспехі рыцароў.

— Гэта яшчэ далёка не ўсё, што будзе ў экспазіцыі!.. — кажа Надзея Усава. — Рэч ў тым, што замак яшчэ не атрымаў спецыяльнай ліцэнзіі, каб экспанатаў старадаўнюю зброю і сапраўднае срэбра. Бо для гэтага трэба і адпаведныя меры бяспекі, і вітрыны, і антывандальныя прыстасаванні. Мяркую, гэта пытанне трох-чатырох месяцаў.

Ведаеце, які экспанат, на маю думку, самы каштоўны ў гэтай частцы экспазіцыі? Сцяна! Справа ў тым, што рэстаў-

Як сведчаць супрацоўнікі мастацкага музея, печы ў замку — чыстая фантазія навуковага кіраўніка.

ратары і музейшчыкі паступілі вельмі добра — на ўзроўні другога і трэцяга паверху замак пакінулі знешнюю сценку непатынкаванай і непафарбаванай. Гэта негэтыва для беларускай манеры аднаўлення помнікаў архітэктуры. Звычайна назіраецца дзюнкскае імкненне, каб усё было «прыгожанька» і блішчэла. А тут — сапраўдна сцяна, з выбоінамі, аўтэнтчнай кладкай, якую можна разглядаць вельмі доўга, угадваючы трагічныя і геральдычныя закуточкі яе памяці і гісторыі...

РАДЗІВІЛ СІРОТКА ЦІ ФЕЛІКС ДЗЯРЖЫНСКІ?..

У наступных залах — шматлікія копіі карцін як з Нацыянальнага мастацкага музея, так і з замежных музеяў. Копіі, на маю думку, сумніўнай якасці. Мікалай Радзівіл Сіротка, напрыклад, падозрона падобны да Фелікса Дзяржынскага. Многія іншыя карціны ну ніяк не пасуюць па сваёй якасці да музея нацыянальнага значэння, выглядаюць досыць прывічэйна, па-аматарску...

— З карцінамі ёсць пытанні, — кажа Надзея Усава. — Па-першае, недапушчальна абрабавачь Нацыянальны мастацкі музей і адвезці арыгіналы на перыферыю. Галоўны мастацкі музей краіны павінен адпавядаць свайму статусу. Па-другое, замак толькі-толькі здарэны. Немаведама, як ён павядае сябе ўзімку, калі будучы перападзі тэмпературы. Таму пра арыгіналы карцін казаць пакуль не выпадае. Мы змясцілі туды арыгіналы, напрыклад, металічныя прадметаў, бо з імі дакладна нічога не здарыцца. З найкаштоўнейшых экспанатаў хачу назваць унікальныя фламандскія шпалеры (габелены) XVII-XVIII стагоддзяў. Такіх больш няма ў Беларусі! Таксама — рогі тура, якіх у краіне ўсяго захоўваецца два экзэмпляры, прычым другі — не ў вельмі добрым стане.

...Як вопытнаму турысту, мне не хпіла ў замак аднаго: згадзі, што гэта не проста музей, а дом, дзе цягам стагоддзя жылі людзі. Ад гэтага ў замку не засталася і следу. Музей, экспанаты — гэта, безумоўна, добра. А дзе пакой князя? А дзе спальня? А дзе прыбіральня? Ці князь не спаў і ў прыбіральні не хадзіў? Вы скажаце: «Якая прыбіральня ў музеі»? Прыяду вам два прыклады. Не так даўно мне давялося быць у некалькіх еўрапейскіх палацаў-музеях. У палацы Сан-Сусі пад Берлінам ваш карэспандэнт, даруіце за падрабязнасці, пасядзеце на сапраўдным унітазе Фрыдрых Вільгельма і пабачыў сапраўдную ванну, у якой той мыўся. Вось гэта — цікава! Вось гэта — жывая гісторыя! А ў палацы Радзівілаў у Небарове (90 км ад Варшавы), куды я меў гонар паехаць разам з

Цагляна XVII стагоддзя з адбіткам лапы сабакі.

пані Эльжбеты Радзівіл, мне таксама паказалі сапраўдную спальню Януша Радзівіла, у куточку якой ёсць сапраўдная прыбіральня. Вось — «цімумс» музей! У наведніка павінна быць адчуванне, што музей месціцца не ў панэльнай халупе, а менавіта ў тым замку, дзе жылі Радзівілы і Святлополк-Мірскія! На вялікі жаль, у нашых музейшчыкаў такіх паняткаў няма. Экспазіцыі робяць добрыя, але гэта экспазіцыі МУЗЕЯ, а не ДОМА, дзе жылі людзі!..

Што яшчэ здзіўляе — крывыя столі ў некаторых залах. Вы, паўна, бачылі па тэлевізары, прыгожыя столі «як у Вавелі», адноўленыя ў сталовай зале. Падняўшы галаву, я падумаў, што ў мяне нешта са

ПЫТАННІ РУБАМ «ЗАМКАВЫЯ ПЕЧЫ САПРАўДЫ НЕ АДПАВЯДАЮЦЬ РЕАЛЬНАСЦІ!»

Адказваюць Надзея Усава, намеснік дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі і Алена КАРПЕНКА, загадчык аддзела старажытнага мастацкага мастацтва.

1. ШТО РОБІЦЬ У ЗАМКУ НА САМЫМ УВАХОДЗЕ МАГІЛЁўСКИ ЛІФТ?
Мы прызнаём, што ліфт сапраўды выглядае недарэчна для замка. Але трэба памятаць, што апроч маладых людзей, замак наведваюць і пажылыя госці, і людзі з абмежаванымі магчымасцямі. Для іх і рабіўся ліфт. Іншая рэч, што ў цяперашнім выглядзе яго там быць проста не павінна! Аднак гэта — цалкам на сумленні навуковага кіраўніка рэстаўрацыі Дамітрыя Бубноўскага. Ён не захачеў нас слухаць, усё пакінуў па-свойму.

2. ЧАМУ ТАК МАЛА АўТЭНТЧНЫХ РЭЧАў, ЗВЯЗАНЫХ З ЗАМКАМ?
Трэба памятаць, што замак стаяў у руінах 200 гадоў. Таму ад папярэдніх уладальнікаў не засталася асабістых рэчаў. Каштоўныя экспанаты — будаўнічыя матэрыялы, з якіх рабіўся замак: цагля, камяні, чарапіца. Цікавае кафля і некаторыя прадметы побыту, знойдзеныя ў часе раскопак. У замак прадстаўлены толькі некаторыя асабістыя рэчы апошняга ўладара — Міхала Святлополк-Мірскага. Але і іх захавалася надзвычай мала. Мы спадзяёмся, нешта яшчэ ўдасца адшукаць з часам.

3. БЫЛО ШМАТ КРЫТКІ ЦІ АДРАС ЗАМКАВЫХ ПЕЧАў — ШТО ЯНЫ НЕ АДПАВЯДАЮЦЬ РЕАЛЬНАСЦІ. ЧАМУ УСЁ ЗАСТАЛОСЯ ЯК ЕСЬЦЬ?
Замкавыя печы сапраўды — фантазія навуковага кіраўніка. Бо ніводнай печы не захавалася. Няма і інвентароў — значыць, мы не ведаем, колькі было печоў, якія яны былі. Нашы навуковыя супрацоўнікі даказалі, што створаныя печы — муляжы, якія не адпавядаюць рэальнасці. Такіх печоў не маглі быць у замку ў прыпынне. Яны б проста не працавалі! Да таго ж, печы не адпавядаюць і свайму часу. А ў некаторыя з іх увогуле ніз узяты ад адной печкі, верх — ад іншай. Тым не менш, Рэспубліканская навукова-метадычная рада ўхваліла такія печы, таму змяняць іх ніхто не плануе.

4. ЧАМУ У ЗАМКУ НЕ ПАКАЗАНЫ САПРАўДНЫ ПОБЫТ ЯГО ЖЫХАРОў: СПАЛЬНЯ, ВАННА, ПРЫБІРАЛЬНЯ, КАБІНЕТ І Г.Д.?

Вельмі проста — не захавалася інвентароў, апісаньняў гэтых пакояў. Калі б мы пачалі іх аднаўляць — гэта была б чыстая фантазія! Захавалася апісанне сталовай — мы яе аднавілі. Вядома, што гаспадары мыліся ў вялікай бочцы, ім падносілі гарачую ваду. Але дзе і як яе цяпер аднаўляць?

зрокам. Абы-які Крывы-Крывы! Ячэйкі на столі выкананы ў форме васьміграннікаў. І самі па сабе яны вельмі прыгожыя. Але паколькі яны размешчаны непаральна адна аднаму, то нават у непадрыхтаванага турыста застанецца шмат пытанняў!..

ДЫК ЕХАЦЬ ЦІ НЕ ЕХАЦЬ У МІРСКИ ЗАМАК?

Безумоўна ехаць! Падсумоўваючы. За час, які быў адведзены музейшчыкам, яны зрабілі цуд: прыстойную экспазіцыю, якую можна з цікавасцю аглядаць некалькі гадзін. Шмат пытанняў выклікае якасць аздаблення-дэкаратыўных прац. Не хапае старых экспанатаў,

Мілья экспанат!

хоць некая звязаных з замкам. Не хапае адчування, што там жылі людзі, што замак будаваўся не як музей. Сапраўды, многія рэчы заўважаць і будуць крытыкаваць толькі культуролагі, мастацтвазнаўцы і некаторыя асабліва ўважлівыя журналісты. Звычайнаму турысту будзе цікава і, упеўнены, спадабаецца. Пры ўмове, вядома, што гэты турыст не аб'язаны перад гэтым тузім замкам па ўсёй Еўропе. У параўнанні з куляю, якой забілі эрцгерцага Франца Фердынанда і ад якой пачалася Першая сусветная вайна (куля захоўваецца ў замку Канопішта ў Чэхіі) тут такіх экстра-экспанатаў бракуе. З іншага боку, калі глядзець на сітуацыю рэальна і ацэньваць не ў абсалюце, а ў параўнанні з іншымі нашымі аб'ектамі — усё зроблена даволі прыстойна.

...А калі будзеце хадзіць па замак — дам вам параду — не глядзіце толькі на экспанаты і подпісы да іх. Замак — менавіта ён застаецца галоўным экспанатам, галоўнай падзеяй вашай вандроўкі. І калі падмемца на вежу, выйдзеце на баявую галерэю ўздоўж сцяны — прайдзіце да самога канца, не бойцеся змарнаваць час. Там, у канцы, над вашай галавой з падстрэшка галерэі сарвуцца і палятуць у цэмура заспаных галубы. І яны адчуеце, што замак жывы. Што такія галубы, верагодна, гэтак жа зварыліся ў цэмуру і стагоддзі таму. А пэтым у падвале гэтай вежы абвяскова агледзеце цэглу, з якой будаваўся замак. Спачатку вы пачынаеце цаглянку, на якой 400 гадоў таму, пакуль яна была яшчэ сырая, адбілася лапа сабакі. Наступны экспанат і увогуле занурьце вас у сучасную сярэднявечную рамантыку. Пад цаглянай з застылым нераўнамернымі кружочкамі-кратэрамі ланчаныя подпіс: «Цагляна са слядамі кропель дажджу». Гэтая цагляна — адзін з самых важных экспанатаў. Яны з заплюшчваюць вочы і, здаецца, гэтыя кроплі з XVII стагоддзя зараз упадуць вам на твар і плечы.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА. Фота аўтара.

Казімір ФАРЫНО:

«Вяртацца да прафілізацыі школы не мае сэнсу...»

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ДВА гады таму было прынятае рашэнне **Д**аводзіцца ад дыферэнцыяцыі і прафілізацыі ў агульнаадукацыйнай школе, аднак, не сакрэт, што з ім пагадзіліся даўка не ўсе. І, як прызнаўся на калегіі свайго ведамства міністр адукацыі Аляксандр Радзюко, на сустрэчку з выбаршчыкамі і настаўнікамі, і бацькі школьнікаў даволі часта цікавіліся ў яго, ці вернецца профільнае навучанне ў школу? Такое ж пытанне часта задаюць і старшыні Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу па адукацыі, навуцы і сацыяльнаму развіццю Антаніне Моравой:

— Я звычайна адказваю, што ў школьнікаў ёсць магчымасць рэалізоўваць свой уласны патэнцыял і задавальняць адукацыйныя патрэбы праз факультатывыя заняткі ў школе. Аднак часцей за усё чую ў адказ: «Факультатывы — гэта не тое... Нам патрэбна менавіта профільнае навучанне, таму што ў гэтым выпадку пры падрыхтоўцы да паступлення ў ВНУ не спатрэбіцца наймаць дзіцяці рэпетытара...»

Калегія, якая прайшла на мінулым тыдні ў сценнах галоўнага адукацыйнага ведамства краіны, была прысвечана выкананню «Праграмы развіцця агульнай сярэдняй адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь на 2007—2016 гады».

Намеснік міністра адукацыі Казімір Фарыно ўпэўнены, што вяртацца да ідэі прафілізацыі старшай ступені школы не мае сэнсу, «паколькі няма сэнсу вывучаць у школе тое, што вывучаецца на першых курсах у ВНУ. Тым больш што ў некаторых установах адукацыі профільнае навучанне было звычайнай прафанацыяй.

— Дзёчная нарматыўная база дазваляе ўсім навучэнцам авалодаць базавым ядром ведаў і паральна рэалізоўваць свае запыты ў пашырэнні ведаў на факультатывых занятках, — падкрэсліў Казімір Фарыно. — Зацверджаны стандарт агульнай сярэдняй адукацыі забяспечвае роўныя правы для сельскіх і гарадскіх школьнікаў на атрыманне якаснай адукацыі і паўнаўрастанне развіцця асобы. Упершыню ў нашай краіне для правядзення факультатывых заняткаў былі распрацаваныя вучэбна-метадычныя комплексы, якія ўключаюць праграмы факультатывых заняткаў, дыдактычныя матэрыялы для навучэнцаў і метадычныя рэкамендацыі для настаўнікаў. На сённяшні дзень створана ўжо 146 такіх комплексаў. Ёсць сярод іх вучэбна-метадычны комплекс па вывучэнні новай рэдакцыі беларускага правапісу. Работа ў гэтым напрамку працягваецца... Мы істотна абнавілі сістэму агульнай сярэдняй адукацыі, узьшыў за аснову лепшыя традыцыі савецкай школы і дапоўніўшы іх пазітыўным замежным вопытам. Рэфармаванне ў цэлым завершана. Без эксперыментаў і лямкі будзем далей туды ўдасканальваць створанае...

АБІТУРЫЕНТЫ-ВЯСКОўЦЫ «СА ЗНАКАМ ЯКАСЦІ»
Па словах Казіміра Фарыно, вынікі правядзення маніторынгу якасці агульнай сярэдняй адукацыі дазваляюць канстатаваць, што вучэбны матэрыял засвойваецца навучэнцамі на высокім, дастатковым і сярэднім узроўнях (5-10 балаў). А факультатывыя заняткі, у сваю чаргу, спрыяюць павышэнню якасці адукацыі і прафесійнаму самавызначэнню школьнікаў.

Аб якасці агульнай сярэдняй адукацыі сведчаць і вынікі ўдзелу беларускіх школьнікаў у міжнародных алімпіадах. Так, з 2007 па 2010 гады ў міжнародных алімпіадах па матэматыцы, фізіцы, хіміі, біялогіі, інфарматыцы, географіі, астраноміі і астрафізіцы ўзялі ўдзел 120 навучэнцаў, з якіх 103 (або 86 працэнтаў ад агульнай колькасці) былі ўзнагароджаны медалямі: 14 — залатымі, 39 — сярэбранымі і 51 — бронзавымі.

Да пазытыўных тэндэнцый, па меркаванні Казіміра Фарыно, трэба аднесці і павышэнне якасці падрыхтоўкі навучэнцаў сельскіх школ, аб чым сведчаць стабільныя вынікі іх паступлення ў вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай навучальнай установе. У бягучым годзе выхадцы з сельскай мясцовасці склалі 20,4 працэнта ад запічаных на першы курс дзённай бюджэтай формы навучання ў ВНУ (у 2006 годзе — 18 працэнтаў). А ў сярэдніх спецыяльных навучальных установах гэты паказчык дасягнуў і ўвогуле 36 працэнтаў (у 2006 годзе — 26 працэнтаў). У апошнія гады сярэдні бал па выніках кантраляванага тэсціравання ў абітурыентаў з сельскай мясцовасці і абітурыентаў-гараджан практычна зраўнаўся. У выпускнікоў 2010 года розніца ў сярэднім балах вагалася ад 5 балаў па хіміі да 0,3 бала — па беларускай мове, а на тэсціраванні па географіі вясцоўцы мелі нават перавагу перад гараджанамі ў 2,6 бала (як, дарэчы, і летась).

Па словах Казіміра Фарыно, дасягненні навукова-тэхнічнага прагрэсу спрыяюць рэалізацыі новых падыходаў да фарміравання адукацыйнага асяроддзя. Укараненне інфармацыйных тэхналогій у сферу адукацыі адбываецца вельмі імкліва. Сёння амаль кожны беларускі школьнік валодае камп'ютарам нават лепш за сваіх педагогаў і бацькоў, таму з'явіліся ўмовы для правядзення інтэрнэт-алімпіяды для школьнікаў. У Мінску ўжо праводзіцца эксперыментальная работа ў гэтым напрамку.

— Правядзенне інтэрнэт-алімпіяды, на мой погляд, вельмі перспектывны напрамак работы з адарванымі навучэнцамі, — патлумачыў Казімір Фарыно. — Дыстанцыйныя алімпіяды не проста падтрымліваюць і развіваюць у школьнікаў цікавасць да вывучаемага прадмета, яны таксама стымуюць ініцыятыўнасць і самастойнасць навучэнцаў пры падрыхтоўцы пытанняў па тэме і ў рабоце з дадатковай літаратурай. Упэўнены, што падобныя спабарніцтвы дапамогуць выявіць найбольш таленавітых і творчых навучэнцаў з глыбіні з мэтай іх далейшай педагогічнай падтрымкі і прасоўвання.

Казімір Фарыно лічыць неабходным падрыхтаваць вучэбна-тэхналагічныя комплексы, якія ўключаць электронныя вучэбныя выданні, традыцыйныя падручнікі, вучэбныя дапаможнікі, схемы, табліцы і іншы матэрыял па ўсіх прадметах у дапамогу навучэнцам з рознымі тэмпамі засваення вучэбнага

матэрыялу. Ён паведаміў, што ўжо плануецца да выдвецтва сцэнарныя планы ўрокаў па кожным вучэбным прадмеце.

— Адным з фактараў стварэння высокатэхналагічнага адукацыйнага асяроддзя з'яўляецца мадэрнізацыя школьных бібліятэк з пераўтварэннем іх у цэнтры інфармацыйных рэсурсаў. Работу школьных бібліятэк неабходна вывесці на новы ўзровень, — падкрэсліў Казімір Фарыно. — Для больш якаснай арганізацыі мерапрыемстваў па стварэнні медыятэк у агульнаадукацыйных установах неабходна распрацаваць Палажэнне аб медыятэках агульнаадукацыйнай установы. Ужо падрыхтаваны пералік інфармацыйных рэсурсаў і электронных сродкаў навучання, рэкамендаваных для камплектавання школьных бібліятэк. Створаны і рэгулярна абнаўляецца каталог праграмных сродкаў, рэкамендаваных для выкарыстання ў адукацыйным працэсе, які тыражуецца і на СД-дысках накіроўваецца ва ўстановы адукацыі ў адпаведнасці з заяўкамі. Усяго на мадэрнізацыю бібліятэк агульнаадукацыйных устаноў з 2007 года было выдзелена 2,5 млрд рублёў.

Казімір Фарыно паведаміў, што Міністэрства адукацыі разам з Нацыянальным інстытутам адукацыі і Паркам высокіх тэхналогій праводзіць зараз работу па алічыванні ўрокаў лепшых педагогаў краіны, для таго, каб з ім можна было працаваць як у школе, так і дома. «Палюкі практычна ўсе навучэнцы маюць доступ да камп'ютара, мы павінны выкарыстоўваць магчымасці інфармацыйных тэхналогій у падрыхтоўцы хатніх заданняў і паўтарэння пройдзенага на ўроку», — дадаў намеснік міністра.

ШКОЛЬНЫЯ ПАДРУЧНІКІ ПА-ЗА КРЫТКАМІ?

Асобна Казімір Фарыно спыніўся на нацыянальнай сістэме вучэбнага кнігавядвецтва. З 2007 па 2010 гады было выдадзена 579 найменняў падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў і 172 наймення вучэбна-метадычных дапаможнікаў. Да падрыхтоўкі вучэбных выданняў прыцягваюцца прадстаўнікі практычна ўсіх класічных педагагічных універсітэтаў краіны, супрацоўнікі Нацыянальнага інстытута адукацыі, Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, інстытутаў развіцця адукацыі. Казімір Фар

БАЦЬКІ ЮНЫХ «УЗРЫВАЛЬНИКАЎ» МОГУЦЬ ПАЗБАВІЦЦА ДА 350 ТЫС. РУБЛЁЎ

Бацькі дзяцей, якія ўзрываюць петарды ў грамадскіх месцах, могуць быць прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці, паведамліў БЕЛТА ў ГУУС Мінгарвыканкама.

У сталічнай міліцыі нагадалі, што ў КаАП ёсць арт. 9.4 («Невыкананне абавязкаў па выхаванні дзяцей»), які прадугледжвае штраф у памеры да дзесяці базавых велічынь (сёння адна базавая роўная Br35 тыс.), а за паўторны выпадак на працягу аднаго года — да дваццаці базавых.

Акрамя таго, напярэдадні калядна-навагодніх святаў

міліцыя сумесна з МНС і падатковай інспекцыяй правядае серыю рэйдаў па рынках сталіцы. Прадаўцы-нелегалы, якія рэалізуюць піратэхніку, будуць прыцягвацца да адказнасці. У тым ліку арт. 12.7 «Незаконная прад-прамысловая дзейнасць», у залежнасці ад сітуацыі, прадугледжвае штраф ад дзесяці да пяцісот базавых.

У міліцыйскім глянцу Мінска нагадалі, што ў Беларусі забаронена рэалізацыя петард, а таксама заклікалі ўсіхых хатараў і гасцей сталіцы, калі яны берагуць сваё здароўе, купляць феерверкі толькі ў спецыялізаваных гандлёвых пунктах.

ПРАЦЭС ВЯРТАННЯ

Даследчыкі гісторыі і культуры нашай краіны не ведаюць, колькі беларускіх каштоўнасцяў знаходзіцца сёння за мяжой. Як і не ведаюць пра тое, колькі гісторыка-культурных аб'ектаў увогуле было створана на тэрыторыі Беларусі.

Агульны рээстр странчаных каштоўнасцяў

У нашай краіне пакуль няма агульнага рээстра вывезеных скарбаў, у той час як нашы суседзі такія спісы даюць маюць. Напрыклад, у Расіі, пачынаючы з 1999 года, ужо выйшла 16 тамоў аб скардзёнах і странчаных каштоўнасцях падчас Вялікай Айчыннай вайны.

На працягу многіх гадоў вяртаннем на радзіму гісторыка-культурнай спадчыны займаліся даследчыкі на грамадскіх пачатках. І толькі ў 2009 годзе (праз 18 гадоў незалежнасці) да навукоўцаў прыслухаліся: быў створаны дзяржаўны орган. Пры Савеце Міністраў Беларусі пачала дзейнічаць Камісія, у абавязкі якой уваходзіць вывучэнне, вывучэнне і вяртанне тых культурных каштоўнасцяў, якія апынуліся за межамі Беларусі. У тым ліку Камісія павінна выраджаць той самы рээстр, які абавязальны звесткі аб вядомых перамяшчэннях скарбаў.

Да «пераломнага» 2009 года ўлікам замежных беларускіх каштоўнасцяў займаліся розныя установы, накіраваны нацыянальнага архіва ці Нацыянальнага мастацкага музея, але ўлік вёўся толькі ў межах кампетэнцыі гэтых устаноў. Ніхто ніколі гэтыя звесткі ў адзін спіс не аб'ядноўваў. Цяпер іх трэба звесці пад адны «фарма» ўліку, а гэта справа не аднаго дня і нават года. Сёння для розных каштоўнасцяў ёсць розныя стандарты апісання, у тым ліку міжнародныя і нацыянальныя, якімі кіруюцца пры стварэнні рээстра устаноў.

Зараз праца Камісіі праз паўтара года знаходзіцца на этапе спрадэкоўкі навуковага механізму па вяртанні каштоўнасцяў. Што гэты механізм будзе сабой уяўляць, невядома. Розныя даследчыкі на гэты конт маюць свае палітвы, і, каб стварыць штосці канкрэтнае, трэба прыйсці да чагосьці агульнага. Пакуль што гэтае «агульнае» таксама вырападоўваецца. Цяжкасці ўзнікаюць з тым, што пад катэгорыю «каштоўнасцяў» падпадаюць абсалютна розныя рэчы — гэта і аб'екты мастацтва, і архіўныя дакументы, і бібліятэчныя зборы і г. д. Вяртаць на Радзіму ўсе гэтыя рэчы можна па розным. Гэта і фізічныя вяртанне, і стварэнне агульных збораў, і стварэнне копій. І для таго, каб вызначыць, што і як трэба вяртаць, спачатку неабходна стварыць менавіта такую стратэгію, якая б дазваляла працаваць планамерна...

Шык-шок, ці Мода ў Беларусі

МОДНЫЯ кравы, буцікі сталіцы клічуць нас у цікавае падарожжа па краінах сучаснай fashion-індустрыі. Кожны з нас хоча выглядаць лепш за іншых, бо на вуліцы XXI стагоддзі, і людзі сустракаюць цябе па тым, які ты апранешся, які выглядаеш і як можаш падаць сябе. Прыгожае дарогае адзенне ад знакамітых замежных дызайнераў, шыкоўная прычоска, адметны макіяж — і ты будзеш залічаны ў «Клуб сапраўдных модніц і моднікаў сталіцы». Сучасная моладзь стараецца рознымі спосабамі прыцягнуць да сваёй асобы ўвагу. Прагледзеўшы ўсе модныя амерыканскія фільмы, знакамітыя моладзевыя серыялы, кожны з нас хоча выглядаць, як герой адтуль, мець такую ж колькасць адзення ў сваім гардэробе і заўсёды вылучацца на фоне астатніх людзей. Але ці важна тое, колькі каштуе тваё адзенне? Ці трэба ведаць усім, ад якога дызайнера ці фірмы вопратка, якую ты апранеш? І як падаць сваю асобу сярод такіх жа падлеткаў, які і ты?

РЭТРА LADIES

Модныя французскія дызайнеры і візажысты замежных зорак адпачываюць — у бой ідзе цяжкая артылерыя. Чырвоная памада, прычоскі ў стылі Мэрылін Манро, мініяцюрыяныя клатчы і шырокія лакаваныя рамяні — і ты будзеш выглядаць незвычайна модна. Сумныя аднатонныя сарочкі, пашарпанцыя чорнага штані і бліскучыя балеткі хаваея у кэфар, бо наступнае эра вітанжавай гадзю. Згадзіцца, людзі 60—70-ых гадоў (асабліва жаночая палова грамадства) мелі выдатнае пачуццё стылю. Яны зрабілі жанчыну не толькі элегантнай і адначасова стыльнай, яны падкрэпілі яе адметнасць сярод іншых і не звычайна прыгожаасць кожнай з іх. Рэтра-стыль актуальны і сёння. Толькі выйдзеш на вуліцу, адразу зяртаеш увагу на скураўнае лёгіны і атласныя стужкі на валасас дзвучат, і такія элементы выглядаюць сапраўды вельмі стыльна і адметна. І ўвогуле, каб заўсёды добра апранутым вельмі цяжка нават для заўятых моднікаў, а знайсці цікавыя модныя рашэнні, якія будуць падыходзіць пад твой вобраз, яшчэ цяжэй. Апрача таго, што носяць іншыя падлеткі, толькі крышку другога колеру і фансці, сёння не выйсце.

СТЫЛЬВЫЯ ПАРАДЫ:

Вельмі прыемна набываць новае адзенне ў нейкіх модных магазінах. Трымаючы ў руках толькі-толькі паштунку прыгожую сукенку, мы забываем пра рэальныя абставіны. Перш за ўсё — любы аб'ект адзення павінен ідэальна падыходзіць да фігуры, а па друго — прыгожая рэч і каштуе адпаведна.

АДЗЕННЕ:

Ці ўзнікала ў цябе калі-небудзь такая думка, што ў надзеі знайсці

штосці неверагодна ўнікальнае, некалі ты пойдзеш да любімай бабылі і нарэшце адчыніш заплынены стары кэфар з адзеннем, у якім твая бабуля ў маладосці заваявала першае месца на конкурсе прыгажуні. Піскам рэтра-модны сталі шакоўныя сукенкі з зашнэжанай таліяй, прыкатажныя яркія кофтанкі з V—падбоячным выразам, туплі з круглым носам і калготкі ў дробную клетку. Любая дзвучына выглядала мініяцюра і стыльна. Сучасныя дзвучыны імкнучы дабіцца такога ж выніку, і паступова кожная з нас разумее, што для таго, каб заўсёды быць на вышыні ў пытанні адзення, не трэба траціць неверагодны грошы. Зайдзі ў звычайны беларускі магазін адзення, верагодна, ты знайдзеш тое, што табе будзе падабацца. Смела набывай тое, што кінулася ў вочы, бо заўсёды можна нешта змяніць (фасон, даўжыню), падарабца модныя аксесуары.

Вельмі важна знайсці цікавую, незвычайную палітру колераў, якая будзе стаяць на падкрэслівачы твай характар. Калі гэта штодзёны касцюм, то пераважаць будуць чырвоныя, ружовыя, зялёныя, блакітныя колеры. Калі ж ты збіраешся ў больш сур'язнае месца, то сукенкі сіня і чорныя — лепшы варыянт. Кожу ж, разбіваць свой вечаровы касцюм можна яркімі аксесуарамі, але не трэба перабольвацца са сваім вобразам, бо ты павінна выглядаць шыкоўна, а не танна. Яшчэ адным рэтра-тэндэма, які ўнесла ў вітанжуну моду сучасная моладзь, сталі леапардавыя і скураўныя ласыны. Такі прадмет адзення падыходзіць для дзвучат, якія любяць падкрэсліваць сваю фігуру. Штаны з высокай таліяй таксама актуальны тэндэ сёлета.

Матэрыял, з якога будзе зроблена тваё адзенне, адыгрывае вя-

лікую ролю. Ты павінен адчуваць сябе камфортна, і тваі віды тканіны, які шюк, атлас, скура больш за ўсё падыходзіць для штодзённага нашэння і выглядаюць дорага.

АБУТАК:

Твой абутак павінен падыходзіць пад агульны ансамбль, спалучацца з адзеннем. Не трэба забываць, што абутак — гэта даўняўнае вобраза, а не галюны прадмет твайго адзення. Прыгожыя лакаваныя аб'екты скураўныя туплі, акуратныя пабучкі на высокім устойлівым аб'ёме — лепшае рашэнне. Незвычайны ход — абутак на невялікай платформе, на драўлянай танкетцы, а таксама невялікай балеткі з адрыткім носам.

АКСЕСУАРЫ:

Ва ўсе эпохі жанчыны любілі выглядаць не толькі модна, але і дорага пры дапамозе залатых упрыгажэнняў. Але, каб набыць прыгожыя аксесуары, не трэба выкладаць у ювельнічым магазіне вялікія сумы. Дапоўніць твой вобраз зможа такія модныя варыянты: элегантныя завушніцы розных адзенняў і формы, каралі ў тон завушнічым (каралі падыходзіць толькі ў тым выпадку, калі шпашы адкрытыя), абавязкова трэба падарабца акуратныя бранзалеты да завушніц.

Для дзвучат, якія любяць надзяваць прыгожыя аксесуары і на валасы, модныя рашэнні ў стылі рэтра падыходзіць ідэальна. Яшчэ ў пачатку зараджэння рэтра-індустрыі былі актуальныя, трыкатажныя шапачкі, якія шчыльна прылягалі да галавы, а таксама калыякі а-ля Чарлі Чапліна. Для таго, каб зрабіць прыгожую прычоску і для цябе, зусім ныважна, якая колера твае валасы, самае галоўнае тое, каб рысы тваёй твару добра падаваліся з дапамогай гэтай прычоскі.

Да канца завяршэньня твайго вобраза дапаможа вялікая круглыя, часам і квадратнай формы акуляры з шырокай рознакаляровай аправай і, вядома ж, любымі аксесуар сённяшняга пакалення — маленькія акуратна зробленыя клатч. Чацей за ўсё, дзвучаткі аддаюць перавагу сумкам з вялікай колькасцю крыйшальных страз, але больш выйгнаны і любой абстаноўцы будзе выглядаць звычайнай маленькай сумачка, напрыклад, у форме конверта.

ДАПАМОГА ВІЗАЖЫСТА

Такія важныя элементы, як макіяж і прычоска, неабходныя для поўнага заканчэння вобраза. Але гэта не значыць, што трэба шукаць нейкую неверагодную касметыку, каб выглядаць прыгожа і патрыцца некалькі балаюнах мусу і лаку на прычоску.

ПРЫЧОСКА:

Элегантныя французскія пучкі, прыўзнятая лакам грыўка, строгія конскія хвасты, закручаныя на ллоўцы пасмы валасоў альбо строга прамыя валасы з элегантнай штучнай кветкай на баку і прашую грыўкай, якая амаль не прыкрывае бровы — лепшыя модныя рашэнні для рэтра-модніц.

Угадзіць заўсёды элегантно і неверагодную Мэрылін Манро з яе прыгожымі вельмі валасамі, альбо незвычайную дзвучыну Твіг'і, якая вызначалася прыбранай на зубок грыўкай і бліскучымі пасмамі, сабранымі ў вялізную ракавіну. Стыль гэтых жанчын непаўторны і сёння. Для таго, каб зрабіць прыгожую прычоску і для цябе, зусім ныважна, якая колера твае валасы, самае галоўнае тое, каб рысы тваёй твару добра падаваліся з дапамогай гэтай прычоскі.

Веды любой ЦАНОЙ!

Клуб юнкараў СІНДРОМ ПЧОЛКІ

Гэта я пра выпускнікоў. Паназірайце за адміністрацыйнікамі. Тады зразумееце, што да чаго. Гэтыя людзі, здаецца, адпачываюць, толькі... калі спяць. Увесь час за вучобай: і ў школе, і пасля школы, і на выхадных.

Хутка і я скончаю школу. Толькі ад думкі, што ў гэтым годзе мне дзевяццацца трымаць іспыты ў ВНУ, становіцца страшна. Ды не толькі мне — усе аднакласнікі цяпер толькі пра гэта і гавораць.

Ужо з першых месцаў навучання мы адчулі, што будзе нясоладка: нагрузка значна вырасла. Гэты навуцальны год, напэўна, самы цяжкі, бо менавіта ў такі час разумееш, хто ты ёсць на самай справе і да чаго варты.

І я вам скажу, цяжкая гэта справа — вучыцца ў выпускным класе. У школьнай бібліятэцы нам выдалі 20 падручнікаў. Кожны дзень па 6, а то і па 7 урокаў. Я іду ў школу а восьмай гадзіне раніцы, а дадому вяртаюся толькі а чацвёртай гадзіне. Хатнія заданні збіраюць па 4, а то і па 5 гадзін! Адною за-своёй матэрыял з такой нагрузкай у школе вельмі цяжка.

Ці можна дабіцца поспехаў, дабыць неабходныя для экзамену веды самім? Ці патрэбны рэпетытары, нейкія курсы, альбо школьныя веды дастаткова для таго, каб паспяхова здаць уступныя іспыты? Гэтыя пытанні пастаянна круцяцца ў галаве.

У пачатку года я яшчэ мала ўяўляла, куды буду паступаць і ці змагу самастойна падрыхтавацца да экзаменаў. Але сёння механізм па падрыхтоўцы да выпускных іспытаў ужо запущаны. Я параілася з бацькамі, і мы вырашылі, што лепш за ўсё будзе наняць рэпетытараў і запісацца на спецыялізаваныя курсы. Знаёмыя матулі парэкамендалі настаўнікаў, якія займаюцца падрыхтоўкай да іспытаў. На курсы я запісалася сама, на сайце ўніверсітэта знайшла ўсю неабходную інфармацыю. Адрэзаны на тыдні, вечарам, хаджу на курсы. З рэпетытараў займаюся ў суботу і нядзелю. Самае галоўнае, што датычыцца падрыхтоўкі, — тое, што неўга вывучаць прадметы павярхоўна. Звартаю ўвагу на ўсе дробязі, не пакідаю незразумелых тэм. Трэба шмат займацца самастойна. Вядома, прыходзіцца бацькам плаціць даволі вялікі грошы, але, калі я разумею, што бацькі ўсё робяць толькі для мяне, тады і самай хочацца зрабіць для іх што-небудзь добрае, хочацца паказаць, як я ўдзячна ім. Прайшоў ужо 2 месяцы, і я паступова змагла прывыкнуць да такога тэмпу жыцця. Але наперадзе самае цікавае. Спядзяюся, што змагу дасягнуць сваёй мэты. А калі?

Настася КАПІЧЫНА.

«Курсач!!!» Гэтае страшнае, можна сказаць, нават жахлівае для студэнтаў слова, асабліва часта пачынае з'яўляцца ў іх галовах у канцы семестра, перад сесіяй. Ведаю гэта, бо сам зусім ндаўна абараніў курсавую працу (на-рошце!). Цяпер, калі я выпускаўваю яе і здарэў залік, засталася чакаць іспытаў. Але не ва ўсіх так. Хтосьці марудзіў «разлічывацца» з выкладчыкамі саевоасова і «угадываў» шмат «хвастоў». Пісаць усё студэнцкай работы самім ужо няма часу. Аднак гэта не праблема! Інтэрнэт запоўнены прапановамі напісання курсавых, дыпломных, кантрольных за грошы. Ды нават у вагоне метро за адну паездку вы знайдзеце аб'яўкі з рэкламай патрэбнай «фірмы»...

Колькі будзе каштаваць такая праца?

Еду з заняткаў дадому. У вагоне метро мой по-зірк спыняецца на рэкламе курсавых і іншых прац за грошы. Самае цікавае — такіх аб'яў аказалася побач ажно тры. Запісаў нумары тэлефонаў.

Наступнай раніцай патэлефанаваў сваёй знаёмай з эканамічнага факультэта БДУ. Папрасіў скажаць мне назву працы, якую яна пісала на мінулым курсе. Я памятаю, што тады яна скардзілася на цяжкасці напісання: гэта не распрацаваная, да-водзіцца самой усё шукаць. Дзвучына нават зацікавілася: «Хацела б ведаць, колькі такая праца можа каштаваць».

Дык вось «купляць» я буду курсавую на тэму «Мікраэка-номіка: зямельны рынак у Беларусі».

Размова па тэлефоне з «навукоўцамі», якія мне гатовыя дапамагчы, дазволіла высветліць, што кошт курсавых прац у залежнасці ад тэрміну і месца (гэта значыць фірмы) выканання вагаецца паміж 100 і 200 тысячамі беларускіх рублёў. Цікава, што ў мяне нават не ўспыталіся наконт тэмы: мне былі гатовыя напісаць працу на любую тэму хоць за дзень (за такую хуткасць трэба было даплаціць усяго 10 тысяч).

А вось у інтэрнэце я знайшоў шмат прапанов напісання нават дысертацый. Тэкст адной з аб'яў выклікаў у мяне шчыры смех: «Нашай спецыялі-заванне з'яўляецца выкананне асабліва складаных навуковых прац над замову. Да такіх прац адносна-ца кандыдацкія дысертацыі. У звычайных умовах самастойнае напісанне такой цяжкай працы можа адняць у Вас не адзін год часу. Што рабіць, калі Вы актыўна займаецеся навукай ці камерцыйнай дзейнасцю, і Вам проста няма калі, каб самастойна напісаць дысертацыю? Проста даручыце Вашы заданні нам!». Калі чалавек займаецца навуковай дзейнасцю, гэта значыць, што ён — навуковец. А які ж гэта навуковец, калі ён не можа сам сваю ды-сертацыю напісаць?

Чарга па веды

На адну з «фабрык» па вырабе курсавых, кант-

НА McDONALD'S ПАДАЛІ У СУД ЗА КОМПЛЕКСНЫЯ АБЕДЫ З ЦАЦКАМІ

Некамерцыйная адукацыйная і права-ахоўная арганізацыя ЗША «Навуковы цэнтр абароны грамадскіх інтарэсаў» падала ў суд іск да сеткі рэстаранаў хуткага харчавання McDonald's.

Як паведаваюць інфармагенцтвы, прэ-зтэнзі звязаныя з комплекснымі абедамі Harry Meal, у якіх уключаны цацкі.

У арганізацыі лічыць, што з дапамогай цацак McDonald's заахочвае дзвучэй да ўжывання нездаровай і тлустай ежы.

У McDonald's жа заявілі, што ганарача сваімі Harry Meal і гатовы рашуча абараняць свой брэнд, рэпутацыю і ежу.

рольных прац я скардзіў. Сумленна адстаў каля гадзіны ў чарзе, аглядзеўшы заадно «офіс» і супра-цоўнікаў.

Стоячы ў чарзе за ведамі, я не марнаваў часу: спрабаваў высветліць, хто і чаму прыйшоў суды. Большасць былі завочнікі. «А нашто мне самому пісаць, час губляць? Я ж працую ўжо па спецыяль-насці», — сказаў адзін з іх. Дзвучына, за якой я стаў, паскардзілася, што не паспявае рабіць усё кантрольныя па праграмаванні, таму і звартаецца па дапамогу ў такія арганізацыі. Дарэчы, яна ж сказала, што шкадуе аб тым, што прыйшла па да-памогу суды: тут робяць усё не ў тэрмін і няякасна. Добрая студэнтка сказала, што ведае некалькі такіх «кантор», дзе робяць усё хутка і якасна. Нават падзялялася за ахвотным нумарам тэлефонаў.

Быў там яшчэ адзін цікавы персанаж. Хлопец ча-каў сваёй чаргі, каб атрымаць зброўныя кантроль-ныя. Аднак ён быў не адзін. Побач стаяла... маці. Яна пайшла ў «кабінет» разам з сынам? Не. Гэта ён пайшоў разам з ёю. Працы атрымлівала усё ж яна.

Хлопец іх прагледзеў ужо толькі на калідоры. Відзець, маці зусім не спадзяецца на здольнасці сына і вы-рашыла за грошы яму дапамагчы давучыцца. Мяне гэта ўразіла.

Нарэшце і я патра-піў у запаветныя цэсныя кабінеты. Мужчына за сталом пацкавіўся мэтай майго прыходу. Пацкавіў тэму курса-вой, ён на хвілінку задумаўся, а пасля спытаў: «А вы дзе навучаецеся?».

Я кажу, што ў БДУ, на дзённым аддзяленні эканамічнага факуль-тэта. Твар мужчыны спахмурнеў: «Ну, тут я вам нічога гарантаваць не магу. Такі ўніверсітэт, ды яшчэ і дзённае... Напісаць мы зможам, але колькі вы за гэтую працу атрымаеце, не ведаю», — прызнаўся «навуковец». — Дакладна зможаш? Тэма ў Беларусі мала распрацаваная, — захвалываўся я. — Змо-жам, зможам, — пачуў я ў адказ. Але даверу гэты мужчына ў мяне так і не выклікаў. — Колькі хоць заплаціць трэба?, — на развітанне пытаюся. Мне адказалі, што каля 180 тысяч, але, можа, і болей. Паабядаўшы прыйсці яшчэ, каб зрабіць дакладны заказ, я выйшаў.

КАМЕНТАР ВЫКЛАДЧЫКА

Уладзімір КАПЦАЎ, дацэнт кафедры літара-турна-мастацкай крытыкі Інстытута журналі-стыкі БДУ, кандыдат філалагічных навук:

— Я не разумею, як можна пісаць працы так хутка: за тыдзень, за дзень. Я воль рэацыю ты-дзень пісаў. Таму я думаю, што якасць такіх прац вельмі нізкая. А яшчэ: чаму гэта ўвогуле дазва-ляць рабіць? Гэта ж самы звычайны плагіят за грошы. Не можа ж быць, каб кожная курсавая ці дыпломная, якую пішуць у такіх арганізацыях, бы-ла арыгінальнай, эксклюзіўнай. Іх перапісваюць з іншых прац.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Танцы па навуцы

На дыскацеці я заўсёды з вялікай цікавасцю назіраю за людзьмі, якія так ці інакш рухаюцца на танцпляцоўцы. Што значыць «так ці інакш»? Проста некаму ад прыроды дадзены талент прыгожа рухацца, адчуваць рытм і такім чы-нам прывабліваць да сябе толькі позітыўныя настроі. Але існуюць яшчэ і тыя, у каго ёсць праблемы з пластыкай і грацыяй, умемнем трапіць на музычную хвалю. Такіх заўважыць звычайна лёгка, паколькі на агульным фоне танцпляцоўкі яны кі белыя плямкі, якія све-цяцца ў промах ультрафіялету.

Мастацтва прыгожа танчыць у наш час можна навучыцца, дзвучыцца працы школ танцаў, якіх існуе вялікая колькасць. Не скажу, што атрымацца гэта вельмі хутка і зусім бясплатна, затое карысна для здароўя. Такая адукацыя даць магчымасць адчу-ваць сябе на дыскацеці танцолах як рыба ў ва-дзе. А з агульнага вялікага пераліку танцавальных кірункаў, якія звычайна прапануюць у школах, можна выбраць найбольш апытальны і цікавы для сябе. Толькі трэба арыентавацца на свае захапленні і ў пэўнай ступені фізічныя асаблівасці. Школ танцаў даволі шмат, і існуе магчымасць падарабца тую, якая знаходзіцца недалёка ад працы ці жыцця, каб далё-ка не хадзіць. Ну і, вядома ж, зарэнтавацца няк-па кошце, бо я паказвае практыка, разыходжанні ў ім сустракаюцца даволі часта. Запэўніць гэта ад узроўню і прэстыжы школы, адну з якіх наведала і я. Мне было цікава на асабістым вопыце даведацца пра метады і практыкі працы такіх устаноў. А знайсці неабходную было даволі проста дзвучычы інтэрнэце. Пашукавая сістэма выдала мне каля сарака назваў і адрасоў школ з падрабязным апісаннем танцаваль-нага кірункаў. Засталося толькі зрабіць некалькі кро-каў да пастаўленай мэты...

Крок першы. ВІЗНАЧЫЦА СА СТЫЛЕМ!

Прага да новай танцавальнай навукі ў мяне была вялікая. Але існавала і немалая праблема на шляху да яе: у які стыль падацца? Бо ў кожнай школе задалаві адно і тое ж пытанне: якому танцавальнаму кірунку вы хацелі б навучыцца? І пачынаюць бласкочы пералік: «Станітонік», «Жаночая пластыка», «Уходзіць танцы», «Сучасная харызмаграфія», «Самба», «Вулічныя танцы», а можа, «Клубныя», якія ў сваю чаргу маюць шмат разнавіднасцяў. У адной са школ адміністратар нават засміяўся, калі зразумёў, што я сама не ведаю, чаго хачу. Ён параіў мне добра падумаць, параіцца з ся-брамі і, магчыма, узьць кагосьці з іх разам з сабой: так, маўляў, будзе вяселье. Яноснае тут яшчэ і тое, што ад стылю танца будзе залежыць кошт і час заняткаў. Пра-ходзіць яны звычайна ўвечары, пасля 18.00 і да 21.00. Гроў набраецца шмат, у кожнай з іх свой інструктар. Гэта абавязкова майстар сваёй справы, чалавек, які мае не адну ўзнагароду і шмат вопыту за плячымі.

Калі гэта, напрыклад, усходнія танцы, то займацца імі дзвучыцца па дзве гадзіны на тыдзень, а клубныя можна і па тры, і нават болей. У школах прадугледжана сістэма адпрацовак: прагнуйце сёння заняткі са сваёй групай — будзеш займацца заўтра з другой. Суднасна часта расцягваюцца і кошт заня-ткаў: ад пачідзёнася да ста тысяч беларускіх рублёў. Гэтыя лічбы пасля акупацця нават з працэнтамі, па-колькі амаль што кожная школа дапамагае сваім выпускнікам уладкавацца пры жаданні на працу, да магчымасць выступіць на канцэрце, у клуб... Гэта сваяасаблівае практыка. Абавязкова з'яўляецца па-дрыхтоўка нумара, заліку па прайдзенай прагра-ме. Такія ўмовы амаль што ў кожнай школе. І я, як паказвае вопыт настаўнікаў, не ўсе вытрымліваюць тэмп заняткаў, іх напружанасць, таму і не давуца-цца да канца, збігаючы ўжо праз месяц. Вось чаму вельмі важна першапачаткова вызначыцца са сты-лем, які б найбольш падшыю вайшай асобі і фізічна, і маральна. Амаль што ўсе інструктары школ, з якімі я звязалася, параілі мне пазнаёміцца хоць крху з

рознымі стылямі праз інтэрнэт, каб у мяне склалася нейкае ўяўленне пра іх. І

РАБОТНИКІ КАМЕРЦЫЙНЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ БУДУЦЬ АТРЫМЛІВАЦЬ ДЗІЦЯЧЫЯ ДАПАМОГІ ПА НОВЫХ ПРАВІЛАХ

31 студзеня змяняецца парадак прызначэння дзяржаўных дапамог сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей. Гаворка аб дапамогах сем'ям у сувязі з нараджэннем дзіцяці, жанчынам, якія сталі на ўлік у дзяржаўныя арганізацыі аховы здароўя да 12-тыднёвага тэрміну цяжарнасці, дапамогах на дзіцэй ва ўзросце да 1 года, што прызначацца асобам, якія працуюць у камерцыйных арганізацыях з колькасцю персаналу за год згодна са спісам у сярэднім да 15 чалавек уключаючы, у індывідуальных прадпрыемствах і прыватных натарыусаў. Пры гэтым, як заўважыла намеснік кіраўніка Фондам сацыяльнай абароны населення Наталія ШАУЛОЎСКАЯ, змяненне парадку прызначэння і выплаты дапамог з'явіцца толькі камерцыйным арганізацыям і ў тым ліку фермерскай гаспадарцы, аднак не распаўсюджваецца на спажывецкіх кааператывы, таварыствы ўласнікаў, грамадскія аб'яднанні і іншыя некамерцыйныя структуры.

Як адзначыла Наталія Шаўлюўская, прызначэнне ўсіх узгаданых відаў дзіцячых дапамог асобам, якія працуюць у невялікіх камерцыйных арганізацыях, будзе рабіцца камісіямі па прызначэнні дапамог пры мясцовых выканаўчых і распарадчых органах, а выплаты — органымі па працы, занятасці і сацыяльнай абароне па месцы жыхарства ці, інакш кажучы, па месцы рэгістрацыі грамадзян. Пры гэтым дапамогі, прызначаныя па месцы працы асобам, якія заняты ў камерцыйных арганізацыях, індывідуальных прадпрыемствах і прыватных натарыусаў, павінны выплачвацца работадатцамі за кошт налічаных абавязковых страхавых унесоў па снежань 2010 года ўключна.

Выплата дапамог паглядзе за дзіцём ва ўзросце

це да 3 гадоў, што былі прызначаны да 31 снежня па месцы працы, з 1 студзеня будзе працягнута ў органы па працы, занятасці і сацыяльнай абароне. Для гэтага, заўважыла Наталія Шаўлюўская, камерцыйныя арганізацыі павінны перадаць арыгіналы документаў на атрымальнікаў, даведкі ад памеры прызначаных дапамог і аб перыядзе іх выплаты у тым жа органы па працы, занятасці і сацыяльнай абароне да 1 лютага. Копіі ж документаў застаюцца ў работадатцаў. Як, дарэчы, павінны заставацца ў работадатцаў і дакументы, на падставе якіх да 31 снежня 2010 года былі прызначаны дапамогі ў сувязі з нараджэннем дзіцяці, жанчынам, якія сталі на ўлік у дзяржаўныя установы аховы здароўя да 12-тыднёвага тэрміну цяжарнасці і дакументы аб дапамогах на дзіцэй ва ўзросце больш за 3 гады.

— Камерцыйным арганізацыям, індывідуальным прадпрыемствам, прыватным натарыусам пажадана падрыхтаваць сваіх супрацоўнікаў аб новым парадку выплаты дзіцячых дапамог, — адзначыла Наталія Шаўлюўская. — Адначасова трэба мець на ўвазе, што ў адносінах да дапамог па цяжарнасці і родах, па часовай неперацягальнасці, а таксама ў адносінах да аплаты аднаго свабоднага ад працы дня ў месца маці, бацьку, алеглу ці папачыццелью, якія выхоўваюць дзіця-інваліда ва ўзросце да 18 гадоў, ніякіх змен няма: выплаты работадатцаў па-ранейшаму будуць уваходзіць у лік абавязковых страхавых унесоў. Пры гэтым калі ў тым жа работадатцаў узнікнуць якія-небудзь пытанні, яны могуць звярнуцца па тлумачэнні ў органы Фонду сацыяльнай абароны населення ці ў органы па працы, занятасці і сацыяльнай абароне.

Сяргей ГРЫБ.

СВЕДЕНИЯ ОБ ОБЪЕКТАХ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ, ПОДЛЕЖАЩИХ РАЗГОСУДАРСТВЛЕНИЮ И ПРИВАТИЗАЦИИ				
Полное и сокращенное наименование объекта разгосударствления и приватизации, его ведомственная принадлежность	Республиканское унитарное предприятие «Вычислительной техники и информатики «БелВТИ» (ИРП «БелВТИ»), Министрство экономики	Республиканское унитарное предприятие «Станкостроительный завод имени С.М. Кірова» (УП «Станкостроительный завод имени С.М. Кірова»), Министрство промышленности	Арендное предприятие «Минский Промтранспроект» (АП «Минский Промтранспроект»)	Научно-исследовательское арендное предприятие «Стройэкономика» (НИАП «Стройэкономика»)
Адрес	г. Минск, ул. Раковская, 12А-16	г. Минск, ул. Красноармейская, 2, корп. 1	г. Минск, ул. В. Хоружей, 13/61	г. Минск, ул. В. Хоружей, 13/61
Вид деятельности объекта разгосударствления и приватизации, укрупненная номенклатура выпускаемой продукции	Переработка лома и отходов цветных металлов	Производство промышленных станков и технологические оснастки; ленточно-отрезные станки; протяжные станки; деревообрабатывающее оборудование; торфозаготовительные вагоны	Деятельность в области архитектуры, инженерные услуги	Исследования и разработки в области экономики и права в строительстве
Планируемые сроки разгосударствления и приватизации	IV квартал 2010 г.	IV квартал 2010 г.	IV квартал 2010 г.	IV квартал 2010 г.
Предполагаемый способ разгосударствления и приватизации	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества
Орган, осуществляющий разгосударствление и приватизацию данного объекта, и его местонахождение	Фонд «Минскгоримущество», 220050, г. Минск, пр. Независимости, 8	Фонд «Минскгоримущество», 220050, г. Минск, пр. Независимости, 8	Фонд «Минскгоримущество», 220050, г. Минск, пр. Независимости, 8	Фонд «Минскгоримущество», 220050, г. Минск, пр. Независимости, 8
Численность работающих, чел.	199	521	108	75
Срок предъявления претензий	Месяц со дня опубликования	Месяц со дня опубликования	Месяц со дня опубликования	Месяц со дня опубликования
Предполагаемый размер уставного фонда создаваемого ОАО, руб.	284184946	22646800000	12136000000	3670000000
Стоимость основных фондов — всего, руб.	1602898329	18725818	1823016755	723013848
Площадь земельного участка, занимаемого объектом, га.	1,4828	14,9625	—	—
Наличие принадлежащих предприятию долей (паев, акций) в активах других предприятий, руб.	19173076	—	—	11463700
Финансовое состояние объекта, руб.	950009623	254910000	4760000000	835314285
Задолженность по кредитной	2086147396	834747000	767567375	215115909
Дебиторская	303187291	1049820000	214440714	202659885

Журналістка расследаванне

БІТВА ЗА РОДНАЕ СЛОВА

Частка 2.

Уношу прапанову! ВЕРНЕМ ЯГО З ЗАБЫЦЦЯ

Ці забяспечана рэальнае двухмоўе ў афіцыйнай сферы?

Мы высвятлялі гэта пытанне з дапамогай паказальнага журналісцкага эксперыменту. Што дазваляе некаторым службовым асобам ігнараваць беларускую мову і заставацца пры гэтым беспакаранымі? Што абяджае кожнага чыноўніка прыніцца да роднага слова? Пра гэта чытайце ў матэрыяле «Звязды».

У мінулым годзе быў запушчаны фірменны цягнік па маршруце Мінск—Кіеў. Так званы «Белый вист». Не ўсім журналістам спадабалася ідэя: «Украінцы пасмяюцца рускамоўнай назве. Няўжо нельга было напісаць «Белый бусель»? На гэта адказаў чыноўнік з чыгушкі адказалі так: «У нас двухмоўе. Як хочам, так і пішам». Вось такім чынам адбываецца выцясненне беларускай мовы.

Праверыць, як тая ці іншая службовая асоба ставіцца да беларускай мовы, даволі проста. Для гэтага я ад імя прыватнай асобы напісаў шэраг запяўтаў у паважаныя установы. Увага, у тэксце сваіх зваротаў адказы я вельмі папрасіў скласці па-беларуску. Пазначыў усе асабістыя звесткі апроч тых, што з'яўляюся журналістам. І на правах звячэйнага грамадзяніна чакаў.

Падкрэслію, што ў артыкуле 4 Закона «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь» замацаваны абавязак кіраўніку і работніку устаноў, арганізацый, органаў уладодцаў як беларускай, так і рускай мовамі. Таму адказ не на мове звароту — загладзі выглядзе суб'ектыўным.

Па-другое, так заведзена, што адказваць прынята на той мове, на якой да ідзе звароты. Гэта эlementарная норма чалавечай прыйстайнасці. Просты эксперымент перавердзіў не самыя аптымістычныя пратгнозы.

Адказ 1. У адзін з найвялікшых сталічных гандлёвых цэнтраў я напісаў зварот аб тым, што «з'яўляюся сталым кліентам». Пытанне было пастаўлена наступнае: «У час выпускух вечароў, калі іншыя крамы Мінска не маблi гандляваць алкагольнымі напоймі (у тым ліку і півам), у вас піва свабодна прадавалася. У чым прычына?»

На гэты адказны чыноўнік з чыгушкі адказаў так: «У нас двухмоўе. Як хочам, так і пішам». Вось такім чынам адбываецца выцясненне беларускай мовы.

Адказ 2. У адным з славных ведамстваў я пацікавіўся, ці ёсць у Беларусі паскардзіў пасветроты з дапамогай інтэрнэту. Адказ, складзены па-русу, прыйшоў менш чым праз суткі. Мне паралі звярнуцца з такім пытаннем у адно з міністэрстваў. 2.3.

Адказ 3. У адным з славных ведамстваў я пацікавіўся, ці ёсць у Беларусі паскардзіў пасветроты з дапамогай інтэрнэту. Адказ, складзены па-русу, прыйшоў менш чым праз суткі. Мне паралі звярнуцца з такім пытаннем у адно з міністэрстваў. 2.3.

Адказ 4. «Центр інфарматызацыі і аўтаматызацыі разлікаў г. Мінска» я папракнуў за тое, што сайт устаноў — выключна рускамоўны. Праз суткі прыйшоў беларускамоўны адказ аб тым, што ў хуткім часе будзе гатовая версія інтэрнэт-старонкі на нацыянальнай мове. 2.2.

Адзначу, што некалькі зваротаў у паважаныя інстанцыі я накіраваў без пазнакі «адказваць па-беларуску». Але склаў іх, натуральна, на роднай мове. Нішто не перашкаджала службовым асобам, хоць бы з перакананымі адказаў.

Сваю адліску гандлёвых цэнтраў склаў па-русу. Напісалі, што яны дзейнічаюць у адпаведнасці з заканадаўствам. І адказнай асобе, напэўна, чаць хацелася на мае беларускамоўныя просьбы. 0.1: **Не на маю карысць.**

Адказ 2. У прадпрыемства «Гармаўтадар Мінгарыянканкама» быў высланы самы гнеўны зварот. На чым свет стаіць я босяці дарогу ля свайго дома. «Самая дрэнная дарога ў горадзе, паласа перашкодаў», — не шкадаваў я эмоцый і мастацкіх сродкаў. Адказ аб тым, што ў наступным годзе запланаваны капітальны рамонт, прыйшоў на чыстоўкай беларускай мове, за подпісам намесніка генеральнага дырэктара. 1.1.

Адказ 3. У кіраўніка вядомага нафтапрапрацўвача прадпрыемства я пацікавіўся, ці сапраўды бяздзейнае паліва можа быць шкідным для рухавіка маёй машыны? Адказ пра тое, што такое паліва адпавядае еўрапейскім стандартам, аказаў рускамоўным. 1.2: **Не на маю карысць.**

Адказ 4. «Центр інфарматызацыі і аўтаматызацыі разлікаў г. Мінска» я папракнуў за тое, што сайт устаноў — выключна рускамоўны. Праз суткі прыйшоў беларускамоўны адказ аб тым, што ў хуткім часе будзе гатовая версія інтэрнэт-старонкі на нацыянальнай мове. 2.2.

Адзначу, што некалькі зваротаў у паважаныя інстанцыі я накіраваў без пазнакі «адказваць па-беларуску». Але склаў іх, натуральна, на роднай мове. Нішто не перашкаджала службовым асобам, хоць бы з перакананымі адказаў.

Вянікі эксперыменту

З шасці адказаў на мае звароты — толькі два былі складзеныя па-беларуску. Чатыры адказы — рускамоўныя. Але пакараць службовую асобу, якая ігнаруе беларускую мову, сёння складана.

Прычына гэтаму — ліквітаная нестыкоўка ў заканадаўстве.

ЯКІ НІОАН ЗАКОНА ДАЗВАЛЯЕ ІГНАРАВАЦЬ БЕЛАРУСКІЮ МОВУ?

Некаторыя грамадскія дзеячы і дзяржаўныя чыноўнікі, якія выдвючаюць стан сучаснай беларускай мовы, адзначаюць, што наша заканадаўства па моўным пытанні — недасканалае.

Закон неабходна ўдасканаліваць! — гэта першае, што сказаў мне падчас сустрэчы спадар Алег ТРУСАЎ, кандыдат гістарычных навук, старшыня Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны (5000 актыўных сябраў па ўсёй краіне), сябар Грамадска-кансультатываўнай рады пры Адміністрацыі Прэзідэнта.

— Канстытуцыя называе беларускую і рускую мовы роўнымі па статусе — дзяржаўнымі. А вось Закон «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь» Канстытуцыі, на мой погляд, прырэчана. Складальнікі заканадаўчага акта паўсюль ставяць злучнік «або». Гэта азначае, што можна карыстацца або рускай, або беларускай мовай. І некаторыя чыноўнікі ідуць лёгкім шляхам, выбіраюць толькі рускую мову. Злучнік «або» дае ім магчымасць увогуле ігнараваць беларускую, — выкрывае юрыдычныя нестыкоўкі.

КАЛІ НАЦЫЯНАЛЬНАЯ МОВА СТАНЕ ЗАПАТРАБАВАНМ?

У Камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным пратрэсе Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі «Звязды» паведамілі, што рыхтуюцца канцэпцыя змены ў закон «Аб мовах». Але наперадзе — вялікая праца, працэс рухаецца марудна. Таму прадаказь, калі злучнік «або» знікне з тэксту важнага заканадаўчага акта — немагчыма.

— Некаторыя чыноўнікі ўвогуле не карыстаюцца беларускай мовай, спасылаюцца на «Закон аб мовах». Маўляў, у нас ёсць права выбару: можам карыстацца або толькі рускай мовай, або толькі беларускай, — цікавіўся меркаваннем па праблеме ў Аляксандра ЛУКАШАНЦА, доктара філалагічных навук, дырэктара Інстытута мовы і літаратуры імя Я.Кублы Коласа і Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Гэта пытанне для мяне вядомае. Памятаю, як абмяркоўваўся варыянт закона, які дзейнічае сёння. У той час я асабіста выступіў супраць гэтага «або». Але перамог іншы пункт погляду. Сёння да гэтага пытання зноў вяртаюцца, і яно многім успрымаецца абсалютна правільна. Я думаю, што прыйдзе час, калі будзе падрыхтавана новая рэдакцыя закона «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь», дзе ўсё будзе сфармулявана ў строгай адпаведнасці з Канстытуцыяй.

— Прыкладна пятая частка нашых дзяцей рэальна навучаецца ў беларускамоўных класах. І гэта нягледзячы на тое, што краіна ўжо дваццаць гадоў як незалежная... — Гэта не зусім нармальна, але гэта адлюстравуе рэальны стан запатрабавансці беларускай мовы ў нашым грамадстве.

Але на гэты момант не навучаюся школьнік, ён па сканчэнні сярэдняй навукальнай устаноў можа карыстацца беларускай мовай у розных сферах.

Таму асноўная праблема не ў колькасці вучняў.

Статусныя НАША СЛОВА ПАД ПАГРОЗАЙ ЗНІКНЕННЯ?

Штодзённая беларуская мовай карыстаецца ўсяго чвэрць населення нашай краіны. Пры гэтым далёка не заўсёды гэта літаратурная мова. Па афіцыйных звестках Нацыянальнага камітэта Беларусі, падчас перапісу населення беларускую назвалі роднай 5058402 (большая частка насельніцтва краіны). А вось колькасць асоб, якія размаўляюць па-беларуску штодзённа, — 2227175 чалавек.

Адукацыю ў беларускамоўных класах атрымлівае прыкладна адно дзіця з пяці. Па звестках Міністэрства адукацыі Беларусі, за 2009/2010 навукальны год такія дзіцяці ў краіне было ўсяго 19,1 ад усях вучэньцаў.

У канцы 2009 года ЮНЭСКО (Арганізацыя аб'яднаных нацый па пытаннях адукацыі, навуцы і культуры) выпусціла «Атлас моваў свету, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення». Беларуская — туды ўвайшла.

Урад звярнуў увагу на даволі складанае становішча нацыянальнай мовы. Дзяржава ўладзе пашыраць сферу яе ўжывання. Пра тое, якім чынам гэта будзе рабіцца, чытайце ў наступнай частцы нашага журналісцкага расследавання.

Таксама з дапамогай аўтарытэтных дзяржаўных чыноўнікаў, грамадскіх і культурных дзеячаў мы склалі план з пяці крокаў, якія могуць прывесці да новага росквіту беларускай мовы. Пра гэта чытайце ў наступным нумары.

Сёння беларуская мова недастаткова запатрабаваная ў афіцыйных сферах ужытку. Калі б ёй карыстаўся ў той ступені, у якой павінна быць запатрабаваная дзяржаўная мова, то зусім па-іншаму да яе вывучэння ставіліся б і ў школах.

Дзяржава павінна рэальна забяспечыць кожнаму грамадзяніну права карыстацца мовай. А гэта азначае, што кожны дзяржаўны служачы павінен рэальна валодаць як беларускай, так і рускай мовамі. Калі ў нас гэты бок дзяржаўнага двухмоўя будзе рэальна выканана, тады запатрабаванасць беларускай мовы будзе іншай.

ДЗЕ НАЙМАЦЬНЕЙШЫЯ ПАЗІЦЫІ У БЕЛАРУШЧЫНІ?

— Некаторыя чыноўнікі ўпарта адхрышчваюцца ад нацыянальнай мовы. Ці забіе беларускае слова ўшчэнт, калі такія тэндэнцыі будуць захоўвацца?

— Беларуская мова прысутнічае ў грамадстве значна больш шырока, чым мы прывыклі ўяўляць. Ёсць сведчанні таго, што яна ўмяоўвае свае пазіцыі ў грамадстве, — працягвае Аляксандр Лукашанец. — Істотна змянілася сацыяльная лакалізацыя мовы. Калі ў папярэднія перыяды з беларускай мовай асацыявалася вёска, то цяпер цэнтрам захавання нацыянальнай мовы робіцца горад. І тое асабліва важна, яе носьбіты — гэта ў асноўным інтэлігенцыя і маладое пакаленне беларусаў.

Феноменам жа сучаснай моўнай сітуацыі з'яўляецца тое, што беларуская мова пачынае прапінаць у інтэрнэт-камуніцыі і ў канфесійную сферу. Тут дваццаць гадоў таму беларуская мова не было наогул. Гэта даказвае, што нягледзячы на ўсе складанасці, беларуская мова сёння рэальна запатрабаваная. Тым больш што сфера інтэрнэт-камуніцыі ў значнай ступені нікім не рэгламентуецца.

Калі гаварыць пра набажэнства ў праваслаўнай царкве, то велькае пытанне, ці руская мова там выкарыстоўваецца. А калі выкарыстоўваецца беларуская, хай сабе і абмежавана, то гэта сапраўды сучасная беларуская літаратурная мова. У каталіцкім касцёле беларуская мова выкарыстоўваецца часта і рэгулярна. А руская — не выкарыстоўваецца.

Яўген ВАЛОШЫН, загадчык адрэдакцыі журналісцкіх расследаванняў.

МАШЫНА РАЗЛАДУ

Сястра своеасабіва адрэдавала на смерць брата... Паводле звестак прэс-афіцэра Партызанскага РУУС Ганны Чыж-Літаш, жанчына падазраецца ў тым, што ў дзень смерці брата Украіна яго машыну коштам 7,5 тысячы долараў ЗША. Прынамсі, удава, якой аўтамабіль павінен быў дастацца ў спадчыну, знайшла згаданую машыну ў двары дома, дзе жыве сястра нямужыцка. Калі ж яна пачала патрабаваць, каб ёй тэрмінова аддалі аўтамабіль, браты нямужыцка выгналі ўдаву з двара. Узрушаная жанчына выклікала супрацоўнікаў міліцыі і напісала заяву аб выкраданні машыны. Па гэтым факце заведзена крымінальная справа.

Ігар ГРЫШЫН.

КАНФІСКАВАНА НЕЛЕГАЛЬНЫ ПІРАТЭЖНІК НА 22 МІЛЬЁНЫ

Дырэктар прыватнага ўнітарнага прадпрыемства, жыхар Віцебска, які вёз вялікую партыю кантрабанднай піратэжнікі, быў затрыманы міліцыянерамі на дарозе ля вёскі Жалезнікі Віцебскага раёна. На «фордзе» ён перавозіў 32 тысячы розных піратэжнічных вырабаў агульным коштам 22,5 мільёна рублёў.

Паколькі суправаджаўныя дакументы на груз адсутнічалі, праваахоўнікі склалі адміністрацыйны пратакол, а піратэжніку канфіскавалі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

МИНСКИЙ РАЙОННЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

10 января 2011 г. повторно проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь в Минском районе

	Лот 1	Лот 2
1 Адрес земельного участка	Сеницкий с/с, д. Прилуки	Сеницкий с/с, д. Прилуки
2 Кадастровый номер	623686604601000340	623686604601000337
3 Площадь земельного участка	0,1300 га	0,2172 га
4 Целевое назначение	Для строительства и обслуживания жилого дома	Для строительства и обслуживания жилого дома
5 Расходы по подготовке документации (рублей)	1 445 310	2 021 370
6 Начальная цена земельного участка (рублей)	22 000 000	58 000 000
7 Задаток (рублей)	2 200 000	5 800 000

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 8. Дата проведения: 10.01.2011 г. в 9.00. Заявления на участие и необходимые документы принимаются с 8.00 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 8, к. 416. Окончание приема заявлений и документов: 03.01.2011 г. Контактный телефон: 204 11 62.

Задаток за участие в аукционе на Лоты 1–2 перечисляется на расчетный счет № 3600621160189 ГУ МФ РБ по Минской области, филиал № 614 ОА «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052409, код платежа — 04901.

К участию в аукционе допускаются физические лица, подавшие в комиссию в указанные сроки соответствующее заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в объявлении расчетный счет задаток.

Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельными участками в соответствующем сельисполкоме.

Аукцион признается несостоявшимся в случаях, если: ни один из участников аукциона после трехкратного объявления первой объявленной цены не поднял аукционный номер; ни один из участников аукциона в соответствии с решением комиссии не был признан победителем; заявление об участии в аукционе подано менее чем двумя участниками аукциона (в этом случае местный исполнительный комитет в течение 10 рабочих дней после признания аукциона несостоявшимся принимает решение о предоставлении единственному участнику земельного участка в частную собственность. В течение 10 рабочих дней со дня принятия указанного решения гражданином обязан внести плату за земельный участок в размере его начальной цены, увеличенной на 5%, возместить расходы, связанные с подготовкой аукциона и документацией, необходимой для его проведения, и выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона).

Документы, необходимые для участия в аукционе:

1. Заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков.
2. Заверенные банком копии платежных поручений о внесении задатка на расчетный счет.
3. Гражданством — копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариально засвидетельствования (скорокопия паспорта);
- 3.1 представителем гражданина — нотариально удостоверенная доверенность.

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан — документ, удостоверяющий личность.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ДЛЯ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

Организатор: Каменский сельский исполнительный комитет

№ лота	Вид аукциона, целевое назначение	Местоположение земельного участка, площадь, кадастровый номер	Условия и ограничения	Расходы по подготовке и изготовлению документов (руб.)	Начальная цена, руб.	Сумма задатка, руб.
1.	В частную собственность для строительства и обслуживания жилого дома	д. Поречье, ул. Центральная, У-2а, Лепельского района, площадь 0,1269 га, кадастровый номер 222781712101000036	- водоохранная зона ОЗО «Девичье»; - получение победителем в установленном порядке технической документации и разрешения на строительство	1029779	3000000	300000

1. Аукцион состоится 11 февраля 2011 года в 15.00 по адресу: Витебская область, Лепельский район, агрогородок Камень, улица Ленинградская, 25а.

2. Заявления на участие принимаются по рабочим дням с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по адресу: агрогородок Камень, улица Ленинградская, 25а, Каменский сельский исполнительный комитет. Последний день приема заявлений 08.02.2011 года до 17.00.

3. К участию допускаются граждане РБ, подавшие заявление установленной формы, внесшие задаток в размере 10% от

начальной цены объекта аукциона в кассу Каменского сельисполкома.

4. Для участия в аукционе необходимо предоставить копию документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариально засвидетельствования; представителем гражданина — нотариально удостоверенную доверенность, удостоверяющую личность, а также паспорт или иной документ, удостоверяющий личность, и копии платежных документов, подтверждающих уплату задатка.

5. Оплата стоимости предмета аукцио-

на, расходов по организации и проведению аукциона, публикации в средствах массовой информации и расходов по подготовке и изготовлению документации, подлежащих возмещению победителем, осуществляется в течение 10 рабочих дней со дня принятия решения о передаче в частную собственность победителю аукциона земельного участка.

6. Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами и земельным участком в натуре. Контактные телефоны: 8 (02132) 2 39 62; 8 (029) 713 99 41. УНП 300039758.

... СЕННЯ БОЛЬШ ЯК 145 ТЫСЯЧ СЕМ'ЯЎ БЕЗ ПЕРАБОЛЬШВАННЯ СПЯЧЬ СПАКОЙНА І ПАКІДАЮЦЬ СВАЕ ДАМЫ Пад нашу апеку, з'язджаючы на адпачынак або ў дзелавыя паездкі. Мы высока цэннім іх дзеянне і развіццё гэтага даверу.

ПАД ЗНАКАМ САВЫ

СУМЕСНЫ ВЫПУСК «ЗВЯЗДЫ» І ДЭПАРТАМЕНТА АХОВЫ МУС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ЦЯПЕР УСТАЛЯВАННЕ АХОУНАЙ СІГНАЛІЗАЦЫІ ў КВАТЭРАХ І ГАРАЖАХ БУДЗЕ КАШТАВАЦЬ ГАСПАДАРАМ АД 600 ТЫСЯЧ РУБЛЁЎ. ДАЛЕЙШАЯ ПЛАТА ЗА КАРЫСТАННЕ ПАСЛУГАМІ АХОВЫ НЕ З'ЯВЛЯЕЦЦА ВЯЛІКІМ ФІНАНСАВЫМ ЦЯЖАРАМ.

Падзея...

Навагоднія ўваходзіны ў Іванава: з наваселлем!

Самы доўгачаканы навагодні падарунак 23 снежня атрымаў калектыў Іванаўскага аддзялення аховы Брэсцкай вобласці. Тут быў урачыста адкрыты новы адміністрацыйны будынак падраздзялення. На такой значнай для асабовага складу падзеі прысутнічалі начальнік дэпартаменту Сяргей Буйноўскі, старшыня Іванаўскага райвыканкама Юрый Бісун, кіраўнікі абласнога ўпраўлення аховы, прадстаўнікі шэрагу арганізацый, якія даверылі клопат аб захаванні сваёй маёмасці мясцовым «ахоўнікам».

У вітальным выступленні палкоўнік міліцыі Сяргей Буйноўскі адзначыў: «Кіраўніцтва Дэпартаменту аховы разумее важнасць падобных мерапрыемстваў, у асаблівасці для невялікіх падраздзяленняў. Бо знешні выгляд будынкаў і ўмовы нясення службы асабовага складу — гэта візітная картка нашай службы, якая штодзень кантактуе з людзьмі і працуе на карысць людзей. Мы робім усё магчымае, каб супрацоўнікі мелі магчымасць камфортна выконваць службовыя задачы, і мне прыемна сёння паведаміць, што ўжо шостае наша падраздзяленне па рэспубліцы засялілася ў новы адміністрацыйны будынак у гэтым годзе».

Пасля таго, як была разрэзана чырвоная стужка, кіраўнік Іванаўскага аддзялення аховы Сяргей Маліч прыняў сімвалічны ключ ад будынка. Паводле традыцыі, настаўніц мясцовай апарыі айцец Уладзімір благаславіў асабовы склад на добрую справу і іскрапі святло годзе».

Пасляховага нясення службы ў «новых умовах» пажадалі гошці, а многія з запрошаных выказалі словы падзякі міліцыянерам за якасную і шматгадовую працу.

Кіраўніцтва Дэпартаменту аховы МУС Рэспублікі Беларусь, нягледзячы на ​​няпростыя эканамічныя ўмовы ў рэспубліцы, і надалей збіраецца працягваць клопат пра людзей, супрацоўнікаў міліцыі, што слухаць пад «знакам савы».

Пастараліся ад душы

Супрацоўнікі Брэсцкага абласнога ўпраўлення Дэпартаменту аховы, арганізавалі ў рамках таго ж праграмы «Нашы дзеці» акцыю ў сваім рэгіёне, назвалі яе «Навагодні падарунак». Многія падраздзяленні запланавалі арганізацыю святковых прадстаўленняў у шэрагу дзіцячых устаноў, якія пройдуць у канцы адыходзячага і пачатку будучага года. А напярэддні каталіцкага Нараджэння Хрыстова прадстаўнікі апарыі ўпраўлення правялі навагодні ранішнік для выхаванцаў дзіцячага сада № 3 для дзяцей з няўдальнага сям'я. Тэатрылізаванае прадстаўленне наладзілі супрацоў-

Паважаныя чытачы, творчы калектыў газеты «Звязда», калегі!

Завяршаецца 2010 год. Ён быў дастаткова прадуктыўным у развіцці ўзаемаадносін Дэпартаменту аховы з грамадзянамі краіны і супрацоўніцтва са старэйшымі беларускамоўным перыядычным выданнем. 12,5 тысячы ўладальнікаў кватэр і прыватных домаўладанняў, сярод якіх ёсць і вы, у адыходзячым годзе даверылі сваю маёмасць і асабістую бяспеку супрацоўнікам службы аховы, і сёння больш як 145 тысяч сем'яў без перабольшвання спячць спакойна і пакідаюць свае дамы пад нашу апеку, з'язджаючы на адпачынак або ў дзелавыя паездкі. Мы высока цэннім іх давер і ўсведамляем, што значная роля ў выбары грамадзянамі паслуг, якія намі прапануюцца, належыць творчаму калектыву «Звязды». Пра тое, як асабовы склад дэпартаменту днём і ноччу, у будні і свята, у любых умовах надвор'я выконвае свае службовыя задачы, красамоўна сведчаць професійна падрыхтаваныя публікацыі. На газетных палосах знаходзяць адлюстраванне геаграфічных ўчынкаў супрацоўнікаў аховы, дзёнікі правядзення грамадска-важных мерапрыемстваў і дабрачынных акцый, якіх мы арганізавалі нямаю, публікуюцца нарысы пра ветэранаў і міліцэйскія дынастыі. Кожны годны крок насустрач людзям прадстаўнікоў падраздзялення МУС, на шаў-

роне якога намалевана мудрая сава, тут жа становіцца здабыткам чытачоў. А пад чытачамі «Звязды» мы падразумяем і сябе — кіраўнікоў Дэпартаменту аховы, афіцэраў і прапаршчыкаў, сяржантаў і радавых, служачых, ветэранаў, членаў сем'яў супрацоўнікаў. Бо мы ж таксама падлісчыкі выдання!

Перадсвяточны выпуск «Пад знакам савы» будзе таксама напоўнены канкрэтнымі фактамі добрых спраў, здзейсненых нашымі супрацоўнікамі ў імя і на карысць людзей, незалежна ад іх сацыяльнага статусу, узросту, грамадскай значнасці. Перш чым вы пазнаёміцеся з ім, я ад імя кіраўнікоў, супрацоўнікаў і служачых нашага вялікага і дружнага калектыву хачу павіншаваць вас, паважаныя чытачы і творчы калектыў газеты, з Новым годам і Нараджэннем Хрыстовым! Няхай будучы здароўя вашы бацькі і дзеці, а ў кожным доме будзе мир і дастатак!

Карыстаючыся магчымасцю, я таксама звяртаюся да асабовага складу Дэпартаменту аховы, іх сем'яў, нашых ветэранаў. Здароўя вам! Здэйсненне ўсіх вашых патаемных жаданняў, добрых пачыненняў, планаў і задумак! **Начальнік Дэпартаменту аховы МУС Рэспублікі Беларусь, палкоўнік міліцыі Сяргей БУЙНОЎСКІ.**

Заслужаны клопат

Лагічнае завяршэнне атрымала днём 23 снежня акцыя Дэпартаменту аховы МУС Рэспублікі Беларусь «Ахова — паралімпійцам». У чэрвені, у прысутнасці журналістаў рэспубліканскіх СМІ, адбылася сустрэча асабовага складу Дэпартаменту аховы з сямю ўдзельнікамі нацыянальнага зборнай, якія заваявалі медалі на паралімпійскіх гульнях у канадскім Ванкуверы.

Напярэддні гэтай сустрэчы, па рашэнні кіраўніцтва Дэпартаменту аховы МУС Рэспублікі Беларусь, у кватэрах беларускіх спартсменаў, якія жывуць у розных

рэгіёнах краіны, на бязвыплатнай аснове былі ўсталяваны сродкі ахоўна-пажарнай сігналацыі. Пасля жывых і канструктыўных стасункаў міліцыянераў і служачых са спартсменамі гэтыя былі ўручаны электронныя чыпы кіравання сігналацыяй і адпаведныя сертыфікаты, падпісаныя начальнікам дэпартаменту, палкоўнікам Сяргеем Буйноўскім. Аднак на той сустрэчы не змагла прысутнічаць лыжніца Ларыса Варона з-за адсутнасці ў краіне.

14 снежня супрацоўнікамі Фрунзенскага аддзела аховы былі створаны ў якасці спецыялістаў работ у яе доме.

ВІНШУЕМ УСІХ ПАРТНЁРАЎ, КЛЕНТАЎ, СУПРАЦОЎНІКАЎ ДЭПАРТАМЕНТА АХОВЫ І НАДЫХОДЗЯЧЫМ НОВЫМ 2011 ГОДАМ. ЖАДАЕМ УДАЧЫ, МОЦНАГА ЗДАРОЎ'Я, СЯМЕЙНАГА ДАБРАБЫТУ, НОВЫХ ТВОРЧЫХ І ВЫТВОРЧЫХ ПОСПЕХАЎ

НАВАГОДНІ МАЙСТАР-КЛАС

У рамках дзяржаўнай праграмы «Нашы дзеці» Дэпартамент аховы на працягу года правяў некалькі акцый, ахалішы ўвагай ва ўсіх рэгіёнах Беларусі цэлы шэраг такіх устаноў, як дамы-інтэрнаты, дзіцячыя дамы, лячэбныя цэнтры, 21 снежня адбыўся чарговы візіт прадстаўнікоў дэпартаменту. У гэты раз «дабрачынны дэсант» наведваў «Асіповіцкую дзяржаўную спецыяльную агульнаадукацыйную школу-інтэрнат для дзяцей з парушэннем функцый апорна-рухальнага апарату».

Выбар быў зроблены невыпадкова. Справа ў тым, што ўстанова знаходзіцца на значнай адлегласці ад свайго абласнога цэнтру і стацыя, і яго выхаванцы ўвагай шэфу не збалаваны. У школе сёння жывуць 75 дзяцей узросту ад 3-х да 18-ці гадоў. 30 з іх — круглыя сіроты, а многія з тых, хто мае бацькоў, усё роўна няма куды адправіцца на канікулы. Тут іх сапраўды дом. Работа інтэрната, створанага ў 1964 годзе, пабудавана такім чынам, што кваліфікаваны медыцынскі і педагагічны персанал у прамым сэнсе «ставіць на ногі» многіх дзяцей, якія першапачаткова не мелі магчымасці перамяшчацца сама-

ні з кіраўніцтвам школы, зрабілі гошці. Справа ў тым, што каманда па футзалу «Ахова», у якую ўваходзяць дзеці супрацоўнікаў рэгіянальных падраздзяленняў дэпартаменту, з'яўляецца чэмпіёнам Рэспублікі Беларусь у гэтым відзе спорту, а таксама прызёрам цэлага шэрагу турніраў еўрапейскага і светскага ўзроўню. 21 снежня ў інтэрнат, разам з прадстаўніцтвам апарату дэпартаменту, прыбыла каманда «Ахова» ў поўным складзе. Спачатку адбыўся сяброўскі матч, у якім каманда хлопчы-

ліся ў актавай зале ўстановы. Кіраўнік дэлегацыі — начальнік аддзела ідэалагічнай работы Дэпартаменту аховы, маёр міліцыі Аляксандр Гуліс — у сваёй прамове адзначыў: «Дзеці не бываюць чужымі! Нам прыемна, што сёння мы хоць і не надоўга, але пастараліся пабыць членамі вашай сям'і».

Гошці, як заведзена, прыехалі не з пустымі рукамі. Кожнаму выхаванцу спартсмены ўручылі па мяккай цапцы. Удзельнікам футбольнай каманды падарылі мяч з аўтографам. А для падрэб школы дэпартамент набыў бытавыя электрычныя прыборы і разнастайныя прадметы ўжытку, у якіх дзеці мелі вострую патрэбу. Дырэктар школы Наталія Аўчынінкіна выказала агульнае меркаванне сваіх калег

Уладзімір Мядзведзеў, начальнік Крычаўскага аддзела Дэпартаменту аховы, падпалкоўнік міліцыі:

«ГАЛОЎНАЯ ЯКАСЦЬ СУПРАЦОЎНІКА ДЭПАРТАМЕНТА АХОВЫ — ПРЫСТОЙНАСЦЬ»

Гісторыя Крычаўскага аддзела аховы пачалася ў 1953 годзе: у раённым цэнтры стварылі першае ў вобласці спецыялізаванае падраздзяленне, прызначанае для аховы ўласнасці. За тым пасляваенным часам у Крычаве былі ўведзены ў строй буйныя прадпрыемствы, якія выпускілі прадукцыю для ўсёй рэспублікі. Сёння Крычаўскі аддзел Дэпартаменту аховы — адно са стабільных падраздзяленняў аховы Магілёўскай вобласці ў сваёй групе. Яго ўзначальвае з 2001 года падпалкоўнік міліцыі Уладзімір Мядзведзеў. Пасля тэрміновай службы ў батальёне міліцыі ён пайшоў у патрульную службу, быў удзельнікам, працаваў у крмінальна-вышуку, потым трапіў у службу аховы і ўрэшце стаў начальнікам аддзела.

— Наш аддзел стабільна мае добрыя вынікі ў аператыўна-службовай дзейнасці, — расказаў Уладзімір Аляксандравіч. — Прырост ахоўваемых аб'ектаў і кватэр, раскрыццё злачынстваў — гэтыя лічбы стабільна па апошніх дзесяцігоддзях, што сапраўды радуе. Мне тут падабаецца працаваць: я заўсёды кажу шыра, ніколі не хлушу і патрабую ад людзей добрай службы.

Сёння ў Крычаўскім аддзеле аховы працуе 128 чалавек. Яны забіраюць ахову 176 аб'ектаў розных формаў уласнасці і 318 кватэр жыхароў горада. Найбольш значныя аб'екты — гэта мясцовыя філіялы «Магілёўаблнафтапрадуктаў» і «Белгазпрамбанка», склады выбуховых рэчываў, раёны суд дзіцячых. Працягваецца ўкараненне сучасных сістэм ахоўнай сігналацыі, ужо працуе навішняя сістэма аховы па радыёканалах. Павялічыліся аўтамабільны парк, у якім цяпер 10 адзінак. Кожныя суткі на аўтамабільны заступачы на службе з 3 групы затрымання. Сёлета ў крычаўскай аховы стала больш працы: павялічылася коль-

касць розных формаў уласнасці. — Мы пераконана людзей аддаваць сваю ўласнасць на ахову рознымі спосабамі, але лепш за ўсё — асабістым кантактам, — патлумачыў Уладзімір Аляксандравіч. — Мой сусед па гаражы — камерсант, але яго гараж не знаходзіўся пад аховай. Калі ён прыгнаў новы мікрааўтобус, я яму проста сказаў: маўляў, шкада будзе, калі ўгоніць. Як да такой добрай парадцы не прыслухацца? Цяпер усталяванне ахоўнай сігналізацыі ў кватэрах і гаражах будзе каштаваць гаспадарам ад 600 тысяч рублёў. Далейшая плата за карыстанне паслугамі аховы не з'яўляецца вялікім фінансавым цяжарам. Сёння дзейнічае растэрміноўка плацэжу да 3-х месяцаў. Але Мядзведзеў прапануе, калі ёсць магчымасць, павялічыць растэрміноўку да 6-ці. На яго погляд, гэта дало б станоўчы вынік для фінансаво-гаспадарчай дзейнасці службы аховы. Мы ўдзельнічаем у выкрывіцці злачынстваў. Сёлета супрацоўнікаў Крычаўскага аддзела аховы раскрылі 29 злачынстваў і склалі 300 пратаколаў

— Наш аддзел стабільна мае добрыя вынікі ў аператыўна-службовай дзейнасці, — расказаў Уладзімір Аляксандравіч. — Прырост ахоўваемых аб'ектаў і кватэр, раскрыццё злачынстваў — гэтыя лічбы стабільна па апошніх дзесяцігоддзях, што сапраўды радуе. Мне тут падабаецца працаваць: я заўсёды кажу шыра, ніколі не хлушу і патрабую ад людзей добрай службы.

ЗАКАНЧАЕЦА ПАПДПІКА НА І КВАРТАЛ І ПАЎГОДДЗЕ 2011 г. Папдпіска праз РУП «Белпошта» (кошт у рублях)

Індэкс	месяц	І квартал	паўгоддзе
63850 (індывідуальны)	12400	37200	74400
63145 (інд. для ветэранаў вайны, пенсіянераў)	11600	34800	69600
63858 (ведамасны)	19900	59700	119400
63239 (ведамасны, для ўстаноў міністэрстваў аховы здароўя, адукацыі і культуры)	18000	54000	108000

Заставайцеся з намі!

БЕЛАРУСІХ ПАЛЯЎНІЧЫХ — 63,5 ТЫСЯЧЫ

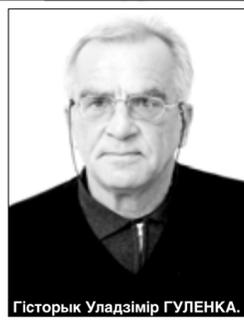
27 снежня 1921 года ў Мінску адкрыўся першы Усебеларускі з'езд паляўнічых. Тады быў створаны саюз паляўнічых Беларусі — Белпалазоў. Праз 34 гады ён быў пераўтвораны ў Беларускае таварыства паляўнічых і рыбалоўаў. Сёння ў РДГА «Беларускае таварыства паляўнічых і рыбалоўаў» уваходзяць 63 480 членаў з усёй Беларусі, з іх больш за 10 тыс. — мінчане.

Дзмітрый ІСАЙЧУК, «Мінск—Навіны».

НЕАЖЫЦЦЁУЛЕННЫ ПРАЕКТ

Архіўная сенсацыя

або Чаму Сталін не падпісаў дакумент аб стварэнні Беларускай арміі ў 1942 годзе?

Гісторык Уладзімір ГУЛЕНКА.

Працягваем гутарку журналіста «Звязды» Паўла БЕРАСНЕВА з гісторыкам Уладзімірам ГУЛЕНКАМ.

(Працяг. Пачатак у нумарах за 23 і 24 снежня.)

Калі казаць пра сімволіку, то яна не павінна была выбываць з агульнапрынятай для Чырвонай Арміі, але ж усё-такі павінна была мець свае асаблівасці. Цытую той жа дакумент: «Кожны полк мае сцяг палка, кожная дывізія мае сцяг дывізіі. Для дывізіі палка вызначаецца прыняты ў Чырвонай Арміі ў гвардзейскай часці фармат: колер чырвоны, у правым куце лозунг: «Смерць нямецкім акупантам, свабоду Беларусі», у цэнтры нумар часці і прысвоенае найменне, у левым куце герб Беларускай ССР. Для ўсяго асабовага складу арміі ўстаўляваецца навукаўны або нагрудны знак-эмблема і ўніюсіца некаторае адрозненне ў форму, якое адрознівае армію, дывізію і палкі. Кожны полк, дывізія павінны мець прысвоеную форму. Гэта не павінна быць складана, за аснову бяраць уведзенае ў Чырвонай Арміі абмундзіраванне — форма, яна далаўняцца толькі знешнім адрозненням (нагрудны знак, паясык, кант, колер фуражкі і г.д.). Армія мае свой традыцыйны марш. Кожная дывізія — сваю традыцыйную песню». Таксама павінна была ўсталяваць нагрудны знак адрознення, які б паказваў прыналежнасць да Беларускай арміі — з надпісам «Смерць нямецкім акупантам, свабоду Беларусі».

— Асабіста ў вас ёсць меркаванні наконт таго, чаму ж не з'явілася Беларускае армія ў 1942 годзе?

— Ну глядзіце самі: восень 1942 года. Самы напад пад Сталінград. Яшчэ не было яснасці — будзе перамога ці не. Большую частку Сталінграда заняў немцамі. І ў гэты час займацца пераафармленнем дзейных палкоў было проста не да часу, гэта мае суб'ектыўнае меркаванне. Уявіце сабе — тут ідзе такое змаганне, такая бойка, і тады адклікае генералаў-беларусаў з-пад Сталінграда, адклікае афіцэраў, салдатаў, разганіваюць войска проста для ідэі стварыць Беларускае армію — гэта было не да месца. Мне здаецца, што ідэя накіравана стварэння Беларускай арміі аказалася не ў той час: было б трохі спакойней — і ўсё б атрымалася.

Згадзіцеся, што ідэя сама па сабе прыгожая. Прычым не проста ідэя, а

падмацаваная канкрэтнай і грунтоўнай працай — пачынаючы ад пералісу і заканчваючы праектамі пастановаў і дадаткамі да іх. Шкада, што гэтая ідэя не ў свой час легла на стол. І, можа, нашы не змаглі дайсці, праверыць «ўвесці ў вышні» Сталіну.

— А усё-такі, чыя была ідэя стварыць беларускую армію, як стварыць?

— Хутчэй за ўсё, ініцыятарамі былі беларусы — той жа Панамарэнка, кампартыя Беларусаў. Яны ж знаходзіліся ў Маскве. І ім патрэбна была канкрэтна праца. І вось і ўзнікла ідэя Беларускай арміі, тым больш што ў тую час ствараліся літоўская, латышская, эстонская нацыянальныя фарміраванні, стваралася польская армія Андрэя. Аднак усё гэта, хутчэй за ўсё, рабілася з дазволу Сталіна, магчыма, вуснага. Бо субардынацыя ва ўмовах вайны была настолькі жорстка, што без дазволу Вярхоўнага галоўнакамандуючага Іосіфа Сталіна нельга было такія дзеянні рабіць: і перапіс правесці, і рэсурсы падлічыць, і праекты стварыць.

— Сама задума стварэння Беларускай арміі на чым грунтвалася?

— Тут на першае месца, калі так можна сказаць, у ідэалагічнай барацьбе высуналася нацыянальнае пытанне. Глядзіце: 1938 год, польскія ўлады зачынілі апошнюю беларускую школу. Не варта забываць і пра канцэнтрацыйны лагер у Бяроза-Картузскай, куды без суда і следства маглі кінуць любога беларуса. З пачаткам Вялікай Айчыннай вайны кіраўніцтва Польшчы распачала агульнапольскую аперацыю пад назвай «Вахляж». Яе сутнасць сфармулявана ў загадзе генерала Сікорскага № 499 ад 5 лютага 1942

года: «На абшарах на ўсход ад польскай мяжы распачаць дыверсійна-сабатажныя дзеянні як мага больш маштабна». Польскае кіраўніцтва добра ведала, што за любов заобойства, раненне немцаў жыццямі бліжэйшых населеных пунктаў падлягалі знічэнню. Такім чынам, падстаўляючы беларусаў і ўкраінцаў, польскае кіраўніцтва ім помсціла за тое, што тым у 1938 годзе падтрымалі савецкую ўладу. Што ж тычыцца польскай земляў, то там, наадварот, польскае кіраўніцтва хацела як мага больш абараніць і захаваць насельніцтва, таму кіраўнік «Вахляж» палкоўнік Адам Грахоўскі цвёрда загадаў: «За кожны стрэл на нашым баку мяжы будзе суд». Беларусы не ведалі гэтых загадаў, але рабілі правільныя высновы з рэальных дзеянняў польскай партызанкі на нашай тэрыторыі. За першыя паўгода акупацыі Беларусі палітыка нацыстаў прынесла і працвержэнне ў поглядах беларускіх нацыяналістаў, шмат з якіх былі гатовыя ўжо выступіць і супраць немцаў, і супраць камуністаў. На акупаванай тэрыторыі Беларусі ўзнікла Партыя беларускіх нацыяналістаў (ПНБ). Азін з яе лідараў, прафесар Вацлаў Іваноўскі, вельмі шмат зрабіў для польскага падполля ў Мінску. Дзясяткі членаў Арміі Краўвай, у тым ліку закінутыя польскімі ўрадамі з Лондана, дзякуючы яму былі легалізаваны і атрымалі сады і калабарыяцкія апараты Беларусі. ПНБ была гатовая не толькі пашыраць супрацоўніцтва, але і ўліцца ў шэрагі акаўдыя, але пры адной умове: калі польскія ўлады пісьмова гарантуць, што пасля вайны ў рамках польскай дзяржавы беларусы атрымаюць культурна-нацыянальную аўтаномію. Але тым, нават ва ўмовах вайны, на гэта не пагадзіліся. Такім чынам яны беларусаў як нацыю наогул не прызнавалі ні да вайны, ні ў час акупацыі. А беларусы ўжо былі ў тым стане, што хацелі быць нацыяй, народам, мець сваю дзяржаву, абараняць яе. І каб іначыня за гэта беларусы паважалі. Такім чынам польская дзяржава фактычна барацьбу за беларускую праірава. Быў яшчэ адзін важны фактар — украінскія нацыяналісты АУН-УПА (яны мелі ўплыў на поўдні Беларусі), у якіх таксама, як і беларускіх нацыяналістаў, былі ў мільёны і сучаснасьці агульняе ворагі: палкі і камуністы. Але гэта тэма для асобнай гутаркі.

Гутарыў Павел БЕРАСНЕЎ. (Працяг тэмы — у наступным нумары.)

А ДЗЕ ВАРТАЎНІК?

На ферме СВК «Макраны» (Маларыцкі раён) невядомыя зламалі ўнутраныя дзверы і скралі 12 парасят, якія пацягнулі на суму 1584 тысячы рублёў.

Дзе ў гэты час быў вяртаўнік, невядома. Сымон СВІТУНОВІЧ.

29 снежня 2010 г. ЗВЯЗДА

Сёння

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8:28	15:55	7:27
Віцебск	8:25	15:37	7:12
Магілёў	8:18	15:45	7:27
Гомель	8:06	15:50	7:44
Гродна	8:42	16:11	7:29
Брэст	8:34	16:20	7:46

Месяц
Апошняя квадра 28 снежня. Месяц у сузор'і Скарпіёна.

Імяніны
Пр. Аляксандра, Аркадзя, Макара, Пятра, Уладзіміра, К. Давыда, Дамініка, Тамаша.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Надвор'е на заўтра

Горады	Тэмпература	Абавязкі
Віцебск	-7...-9	Снег
Гродна	-7...-9	Снег
Мінск	-10...-8	Снег
Магілёў	-11...-9	Снег
Гомель	-9...-7	Снег
Брэст	-7...-9	Снег
Гомель	-9...-7	Снег

Геамагнітны гарызонт

Горады	Тэмпература	Абавязкі
Баршава	-7...-9	Снег
Вільнюс	-11...-9	Снег
Кіев	-5...-7	Снег
Масква	-11...-9	Снег
Рыга	-11...-9	Снег
С. Пецярбург	-12...-10	Снег

...у сузор'і

Баршава, Кіев, Рыга, Вільнюс, Масква, С. Пецярбург.

29 снежня

1934 год — нарадзіўся Віктар Тарасуў, выдатны беларускі акцёр, народны артыст Беларусі і СССР. З 1957 года працаваў у Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Я. Купалы. Стварыў мноства яркіх, шчырых вобразаў у беларускай драматургіі. Удзельнічаў у радыё і тэлепастаноўках, з'явіўся ў кінафільмах «Песня пра зорбу», «Вадзіцель ужоўбоў», «Аварыя», «Соф'я Пяроўская» і іншых. Памер у 2006 годзе.

1958 год — з Крэмлянскага кодэкса СССР былі выключаны тэрмін «вораг народа».

«Лістаец, кажучы, — ежа дурыяў. Між тым калкі разумных людзей гатовы час ад часу насыпаць хоць злыток гэтай ежы!»

Джонатан Свіфт (1667—1745), англійскі пісьменнік.

СКАНВОРД + СУДОКУ

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

Норма аплата, расцэнка тавараў

Карабель для разведкі паводле службы

Транспартны сродак для катання з горака

Кашуля з адкрытым каўняром

Прыгоды агента 007 Дж. Бонда (аўтар)

Інструмент для нарэзання разьбы ўручную

«Горады Францыі»

Перашыў на поўдні Тайланда

Райцэнтр у Расійскай РФ

Прылада для вылічэння мін

Парадны ўезд у горада на завод

Гразевы курорт у Крыме

Спецыялізацыя географа

Частка слова, процілегла караню

Дрэва-куст сямейства вярбовых

Вялікі скуркат паперы, тканіны

Высак-горная жывёла

Кф «Білае жыццё» (жыццё)

Музычна-драматычны твор

Лірычная песня гандляра

Занятая прыхільніцкай каманды

Рыба сямейства ласасевых

Стравы, прадукты харчавання

Грашовая адзінка Лааса

«Сапярэс» (польскі фантаст)

Педаль для завадка мапеда

Аўтар казак пра Чыпаліна

Сігнал краўчыка-падмайга груз

Тое, што і чараўнік

Невялікі грызун; зямі ў спячцы

Шырокая невисокая ка-напа

Груба апрацаваны каменны для абліцоўкі сцен

Бясцёкавае возера-мора ў Азіі

Мнагастольная малдаўская флейта

Месяц года

4 2

7 4 3

6 7

8 1 4 2

7 3 5

6 8 5 7 4

2 4 9

6

СУДОКУ. У квадраце 9-9 клетак размясціце лічбы ад 1 да 9 уключна такім чынам, каб у кожным радку, кожным слупку, у блоках 3-3 клеткі, абмежаваных тлустай лініяй, кожная лічба сустракалася толькі адзін раз, без паўтараў.

Невядомы аўтограф Яўхіма Карскага

Напярэдадні 150-годдзя дня нараджэння заснавальніка Беларускага навуковага мовазнаўства і літаратуразнаўства, этнографа, фалькларыста, акадэміка Расійскай акадэміі навук, права дзейнага члена Інбелкульту Яўхіма КАРСКАГА ў Мінску выяўлены яго невядомы аўтограф.

Вядомы вучоны пакінуў дарчы надпіс на 1-ым томе свайго шматтомнага даследавання «Беларусы». Гэтая кніга ўбачыла свет у 1903 годзе ў Варшаве. Дазвол на яе друкаванне (у кнізе ёсць наступны тэкст: «Печатъ разрешаю. Г. Вильна, Ноябрь 19 дня 1903 г. Генералъ Лейтенантъ Кн. Святополькъ Мирскій» выдаў Пётр Дзмітрывіч Святаполк-Мірскі, які на той час быў віленскім, гродзенскім і ковенскім генерал-губернатарам. Менавіта яму і прысвядзіў свой аўтограф Яўхім Карскі: «Его Святельство князю Святопольку-Мирскому от искренне благодарного автора».

Усе абставіны з'яўлення гэтага дарчага надпісу, які і сувязь Святаполк-Мірскага з выданнем першага тома «Беларусы», яшчэ неабходна дэталёва высветліць, а пакуль што некалькі слоў пра людзей, якія маюць дачыненне да гэтай кнігі.

Яўхім Фёдаравіч Карскі, 150-годдзе якога будзе адзначацца 1 студзеня 2011 года, нарадзіўся ў вёсцы Лаша Гродзенскага павета. Гэта не толькі значная, але і выключна значная асоба для беларускай навукі і культуры. Таго, што зрабіў выдатны вучоны і даследчык для развіцця беларусказнаўства, халіла б на цэлы навуковы калектыў. Ён першы ў гісторыі напісаў дысертацыю па беларускай мовазнаўстве. Працаваў доктарам гісторыка-філалагічнага факультэта Варшаўскага ўніверсітэта, п'яць гадоў быў яго рэктарам. Выкладаў у Петраградскім універсітэце. Яго арганізатарскія здольнасці праявіліся падчас старшынства ў арганізацыйнай камісіі па адкрыцці ў Мінску Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, у працы па стварэнні статута Інбелкульту. У Петраградзе Яўхім Карскі быў дырэктарам Музея антрапалогіі і этнаграфіі. І заўсёды, усюды і нястомна працаваў на карысць беларускай справы. Найперш — як удумлівы даследчык, знаны вучоны. Сярод больш як 700 навуковых прац значнае месца займаюць даследаванні на гісторыю беларускай мовы, дыялекталогію, фальклоры, этнаграфію, гісторыю беларускай літаратуры. А яго знакамітая праца ў трох тамах «Беларусы» — гэта, як сведчаць даследчыкі жыцця і дзейнасці Я. Карскага Генадзь Кісялёў і Віталь Скалабан, «вышэйшае дасягненне еўрапейскай славістыкі фактычна энцыклапедыя беларусказнаўства». Дбайчы пра навуковую насычанасць навучнага працэсу ў Беларусімі дзяржаўнага ўніверсітэце, маючы асабіста пачуцці да гэтай навукавай установы. Я. Карскі ў 1922 годзе перадаў ёй сваю багатую бібліятэку.

Вось чаму Беларусь дбайна зберагае ўсё створанае знакамітым вучным, захоўвае даброў памяць пра яго і ўсяляк спрыяе пашырэнню яго навуковых дасягненняў. Асабліва адчуваецца гэта напярэдадні юбілею Нацыянальнай бібліятэцы, нядаўні выпуск электроннага выдання «Спадчына акадэміка Я.Ф. Карскага: да 150-годдзя з дня нараджэння».

Зусім спрыяльна было б папуляцыя, каб у Санкт-Пецярбургу ў юбілейны дзень Яўхіма Карскага год на доме нумар 2 на Сямой лініі Васільевскага вострава, дзе ён жыў з 1920 года і да самай смерці (29 кастрычніка 1931 года), была ўсталявана мемарыяльная дошка, якая засведчыла б цесную сувязь вучонага з гэтым горадам.

Пётр Дзмітрывіч Святаполк-Мірскі, які сведчыць энцыклапедыя гісторыі Беларусі, з'яўляецца расійскім ваенным і дзяржаўным

Сенсацыя? ШАХМАТЫ

калісьці перададзенай Белдзярж-универсітэту, — каля 2,5 тысячы экзэмпляраў, ёсць шмат аўтографу вучонага.

Мой званок у Санкт-Пецярбург праўнуку Я. Карскага Аляксандру Аляксандравічу Карскаму выклікаў у яго прыемнае здзіўленне некалькі знаходак. Хоць ён шмат ведае пра свайго дзеда, мае шмат матэрыялаў пра яго, але пра гэты аўтограф яму не было вядома. Затое Аляксандр Аляксандравіч патлумачыў значэнне давольнага надпісу на кнізе «Беларусы» П.Д. Святаполк-Мірскага. Дазвол на друк, атрыманы ад генерал-губернатора, дапамог пазбегнуць умяшання цензуры і паскорыў выданне кнігі.

Дарчы, у антыкварна-аўкцыённы дом «Paragis» знаходзіцца і яшчэ адно ўнікальнае выданне — кніга інжынера і тэарэтыка артылерыі, а практычна вынаходніка першай шматступеннай касмічнай ракеты Казіміра Семановіча з Віцебшчыны «Вялікае мастацтва артылерыі» (першае выданне ўбачыла свет у 1650 годзе ў Амстэрдаме на латвійскай мове, затым трапіў у перакладзены на французскую, нямецкую, англійскую, галандскую, дацкую і іншыя мовы, каля паўтара стагоддзя лічыўся адной з найважнейшых у Еўропе навуковых прац па артылерыі). Наўдны ў Мінску экзэмпляр кнігі на французскай мове, якая была выдана ў Амстэрдаме ў 1651 годзе.

Акрамя таго, у гэтым жа антыкварна-аўкцыённы дом знаходзіцца дзве выявіліся карціны, аўтограф менавіта Я. Карскаму пацвердзілі ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, дзе захоўваецца самы багаты збор з яго бібліятэкі.

У НОВАЙ СЕРЫІ — АДРАЗУ ЧАТЫРЫ МАНЕТЫ

З сённяшняга дня Нацыянальны банк Беларусі ўводзіць у абарачэнне чатыры памятнаы манеты новай серыі «Свет скульптур».

Адна з іх — сярэбраная манета «Царыца Неферціці» наміналам 20 рублёў, прабы сплаву 925, масай 28,28 грама. Манета мае прамавугольную форму памерам 28,00x40,00 мм, якасцю «пруф», тыражом да 7000 штук. Другая манета — сярэбраная «Амур і Псіхэ» наміналам 20 рублёў, прабы сплаву 925, масай 28,28 грама. Яна таксама мае прамавугольную форму сплаву 925, масай 28,28 грама, якасцю «пруф», тыражом да 7000 штук. Сярэбраная памятная манета «Экстаз святой Тэрэзы» наміналам 20 рублёў, прабы сплаву 925, масай 28,28 грама мае аналагічную форму, памер і вышылю такім жа тыражом, які і папярэдняя. Нарэшце, у новай серыі з'явілася на свет сярэбраная памятная манета «Мысліцель» наміналам 20 рублёў, прабы сплаву 925, масай 28,28 грама, таксама прамавугольнай формы, якасцю «пруф», тыражом да 7000 штук. Манеты адкачаюцца на ЗАТ «Літоўскі манетны двор».

Ігар ГРЫШЫН.

Занежылі з даху

па пакарнай лэвіцы гаспадары прыватнага трохпавярховага дома ў Гомелі. Там ён знаходзіўся разам з сужыцелькай. 10-гадоваму дзучынку, якая аддчылава ў пакоі на другім паверсе, выратавалі пры дапамозе спецыяльных сродкаў праз уваходныя дзверы. Высветлілася, што нацы пажар паचाўся ўкладоўцы. Яго прычына — парушэнне правілаў пакарнай бяспекі пры эксплуатацыі цэлагаэнергетычных аргатаў (судакрананне драўлянай часткі з нагрэтай паверхняй катла). На гэты раз абшлося невялікімі стратамі — пашкоджана маёмасць укладоўцы.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

КАПАЦЬ БУЛЬБУ РАНАВАТА

Маларыцкія мільцыянеры разам з вайскоўцамі АПС «Маларыта» ў зоне мытнага кантролю за 3 км ад в. Отчына затрымалі трактар МТЗ-1221 з прычэпам, на якім знаходзілася бульбакапалка і трактар «Т-40». Першым трактарам кіраваў 21-гадовы студэнт БДАТУ з Мінска, а кіроўца другога ўяць.

Сымон СВІТУНОВІЧ.

СЯМ'Я РЫХТУЕЦЦА ДА СВЯТА

Асноўная святочная страва дала назву і ўсёй вячэры, якую ў народзе называлі «куццёй». Прыгатаваную куццю ставілі да заходу сонца на покуці, пры гэтым пад гаршчок клалі сена, а зверху яго накрывалі боханам хлеба. Вакон першай і асноўнай рытуальнай стравы сфарміравалася цэлае кола народных светапоўнаў уключэнняў.

Гатаваць калядную куццю ад пачатку і да заканчэння павінен быць хтосьці адзін — сама гаспадыня або якая-небудзь іншая жанчына, напрыклад, нявестка, замужняя дачка. Яна павінна была выбраць зерне, перабраць яго, памыць, зварыць, астудзіць і паставіць на стол. У кантэксце абрадавага правіла гэта павінна было забяспечыць сям'і адзіноства і цэласнасць на працягу ўсяго наступнага года.

Лічылася, што куцця павінна была густой, клейкай, што сведчыла пра тое, што ў наступным годзе сям'я будзе жыць у згодзе і паразуменні.

Калі кашу даставалі з печы, то ўважліва ўглядзіліся ў тое, куды (у які бок) яна «вылезла» з гаршчка. Існавала павер'е: калі яе вяршок будзе скрываваць да заходзячай сцяны печы, то год будзе спрыяльным, калі ж каша будзе «імкнуцца» да ўсяця пецы (як усё роўна за парог хаты), то меркавалі, што сям'ю можа напалтакі бяда (у некаторых мясцінах былі перакананы, што ў такім выпадку нехта пакіне сям'ю, а можа, нават і памрэ).

Каштаваць кашу нельга было ні ў час прыгатавання, ні пазней, ажа да самай вячэры, калі яе паставіць на руніку ў чырвоным куце.

Сэрвіроўка стала адрознівацца ад рытуальных сталаў усё астатніх гадавых святкаванняў. Абавязковым атрыбутам-сімвалам яго падрыхтоўкі было сена. За гэтым, здавалася б, будзёна-празаічным атрыбутам селянскага гаспадарства стала старадаўняя легенда, звязаная з нараджэннем Ісуса Хрыста, які з'явіўся ў свет у каміянцы ў яслях, дзе ляжала сена, якім кармілі жывёлу. Так сям'ю беларусаў узнік рытуал зашчэпаць святочны стол на Каляды сенам, а затым ужо настольнікам (абрусам).

Перад самым заходам сонца бацька або старэйшы сын прыносілі невялічкі ахапак сена ў хату, расцілі яго на сталае, а таксама на лаве, што стаяла на покуці, каб затым паставіць на яго гаршчок з куццёй.

Сена ляжала пад абрусам тры дні, а затым яго аздавалі карове, каню або валу. Напрыканцы першай святочнай вячэры сена таксама становілася атрыбутам селянскага варажбы.

Каб у хаце на працягу ўсяго года былі парадка і чысціня, трэба да гэтага дня ўсё прыбраць, выскрабіць і вымыць.

Раство не сустракалі ў паўсядзённым адзенні. Лічылася, што гэта і надавалі будзе прывакаваць беднасць: «На святой нядзелі сарочка хоць і ношаная, але беленькая, на Раство — суровае, але новае».

Існавала такое правіла: калі перад Раством Хрыстовым жанчына не дастала з куфра бялізны і строіў, то не адчыняй яго і на свята, бо лічыцца, што туды куфэр цэлы год будзе пусты.

Адна з самых галоўных запавядаў пры сустрэчы Каляд (Новага года) — вярнуць пазыкі.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Усім іх не маюць!

Сёння я запамінаю на ўсё жыццё, што трэба правяраць духоўную перад уключэннем... Дзеці могуць пакаліць туды коцкі!

Калі ў вас раптам сталі знікаць грошы, то або іх хтосьці крадзе, або вы жаніліся.

Рэстаран.

— Афіцьянт, што ў вас ёсць з балгарскай кухні? — Вы былі ў вайсковы? — Не, а што? — Ды так, магу ўпадкаваць.

П'янка без сэксу — алкагалізм!

НАШ УДАРНЫ ГОД!

Літар аздоблены прыгожым металічным піццём, фірменнай адметнасцю Круглянскай ПМК-266.

НОВАЯ ВЫШЫНЯ

Мікалай Патрончык — дэлегат IV Усебеларускага народнага сходу. На форуме, дзе вызначана праграма эканамічнага і сацыяльнага развіцця беларускай дзяржавы, круглянскія будаўнічыя ўдасціліся высокай адзнакай сваёй працы ад Прэзідэнта. Аляксандр Лукашэнка назваў Мікалая Патрончыка лепшым сельскім будаўніком рэспублікі: ПМК, якую ён узначальвае, паводле меркавання кіраўніцтва дзяржавы, можа рабіць усё!

Пяць гадоў таму Мікалай Патрончык браў у дзел у ІІІ Усебеларускай сходзе.

— За тым часам там стаялі такія амбіцыйныя задачы, і праграма развіцця падавалася такой цяжкай, што на той момант, калі шчыра, мы і не верылі да канца, што адолеем, — узгадвае Мікалай Васільевіч. — Але выканалі ж па ўсіх паказчыках! Усё, за што я галасаваў у 2006-м годзе, уваблена ў жыццё і стала рэальнасцю сённяшняга дня. Нават нягледзячы на ​​сусветны эканамічны крызіс, які не абшыў бокам і нашу Беларусь, дзяржаўная ўлада не адмовілася ад сваёй абавязальнасці, выканала іх усё.

Кіраўнік Круглянскай ПМК-266 прызнае, што новая праграма на пяцігодку паднята яшчэ на больш высокі ўзровень, і для яе выканання трэба будзе яшчэ больш працаваць.

— Бо на большую вышыню даяцца падымца, — тлумачыць Патрончык. — Лёгка не будзе, але з задачай неабходна спраўляцца. Мне падаецца, што нам трэба ісці шляхам механізацыі і аўтаматызацыі працы, пашырэння складу і спецыялізацыі рабочых. За кошт гэтага можна павялічыць аб'ёмы і якасць.

Падчас падрыхтоўкі да IV Усебеларускага народнага сходу Мікалай Васільевіч вылучыў шэраг праблемаў, якія, на яго погляд, дапамогуць рушыць будаўнічую галіну наперад. Усе яны былі агучаны на аб-

трончык. — Скажу так: калі ў ранейшыя гады мы здавалі звычайна 4 сельскагаспадарчыя комплексы, то сёлета здалі ўжо 6, і два ў снежні на падыходзе. Адна паведна ў 2 разы павялічылі!

Паводле папярэдніх падлікаў, аб'ём выкананых работ Круглянскай ПМК-266 у годзе, які цяпер падыходзіць да завяршэння, дасягне, верагодна, 170 мільярдаў рублёў. А ў наступным 2011 годзе будаўнічы аб'ём асабіста і ўсё 200 мільярдаў. Такія лічбы робяць уражанне, таму што за пяць гадоў аб'ёмы работ павялічыліся ў дзясяткі разоў! А сіплага сельская ПМК вырасла ў вялізную карпарацыю, будзь часткай якой — і гонар, і вялікая адказнасць.

Так выглядае гандлёва-гасцінны комплекс «Ізумруд» на камп'ютарных малюнках дызайнераў.

Яшчэ нядаўна на гэтым месцы ішла будоўля, а сёння жывуць і гадуець дзяцей круглянцы.

ласным сходзе, які папярэднічаў павездзі ў Мінск, і перададзены кіраўніцтву.

Асобным радком у спісе — прапановы на паліпашонкі якасці будаўніцтва. Яны датычацца не толькі майстэрства ва ўласнай будаўніцтве, але і якасці праектавання, і вытворчасці ачыненых будаўнічых матэрыялаў. Усе павінны працаваць у адной заправцы!

— Калі нас дзяржава пачынае «біць» за якасць — гэта цалкам заслужана, — пагаджаецца Патрончык. — Хоць тое, што было раней і ёсць цяпер, — гэта, безумоўна, нашата лепш. Мы змагаемся за якасць і за рэпутацыю. Мы нашых кліентаў імкнёмся ніколі не падводзіць ні ў тэрмінах, ні ў якасці работ.

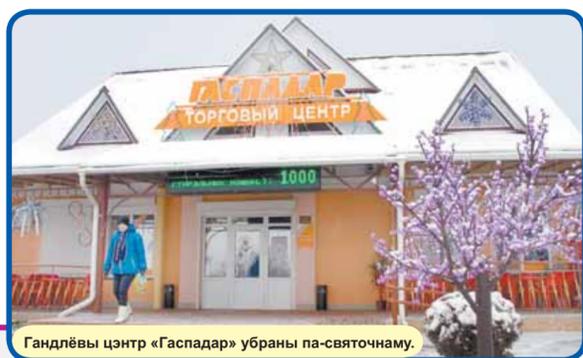
КРАІНА БУДАЎНІКОЎ

У Круглянскай ПМК-266 гавораць, што іх будаўнічая арганізацыя паспяхова расла разам з краінай, нарошчвала свой вытворчы патэнцыял.

Аб'ёмы вытворчасці павялічыліся з кожным годам: калі ў 2008 годзе калектыву выканаў сваімі сіламі аб'ём работ на суму ў 67 мільярдаў рублёў, то ўжо ў 2009 годзе — на 112 мільярдаў.

Значна павялічыліся эканамічныя паказчыкі прадпрыемства. Статыстыка сведчыць, што ў 2009 годзе ў параўнанні з 2006-м прадукцыйнасць працы ўзрастае ўдвая.

— А 2010 год быў сапраўды ўдарным, — не хавае задаваленасці Мікалай Па-

Гандлёвы цэнтр «Гаспадар» убранны па-святочнаму.

Сам Мікалай Уладзіміравіч, які ўжо калегі з ліку ІТР, прыходзіць у «Будаўнік» з карткай: штомесяц за заробку выплочваюць 30 тысяч рублёў на аздараўленчыя працэдурны. Калі ўлічыць зніжкі, якія дзейнічаюць абавязкова для ўсіх работнікаў ПМК-266, і на гэтыя, здавалася б, не самыя вялікія грошы можна карысна адпачыць.

Жанчыны, несумненна, аданілі цырульню, куды запрасілі лепшых майстроў Круглага і дзе стрыжка з сушкай каштуе крыху больш за 8 тысяч рублёў. Мужчыны ў захапленні ад трэнажорнай залы, на ўваўненне якой ПМК выдаткавала амаль 100 мільёнаў рублёў. Зала атрыманая сапраўды крутая, паводле меркаванняў знаўцаў, і яна вельмі запатрабаваная. Гадзіна заняткаў каштуе 2,5 тысячы рублёў.

Робітнікі Круглянскай ПМК-266, вядомай у Магілёўскай вобласці і ва ўсёй Беларусі будаўнічай арганізацыі, цяпер рыхтуюцца да вакацыі. Штогод, у навагоднія і калядныя святы, кіраўніцтва аб'яўляе для будаўнікоў, якія ўвесць год маюць толькі адзін выходны дзень на тыдні, адпачынак аж на 10 дзён!

У навагоднюю ноч каля будынка ПМК, адным з самых прыгожых месцаў у Круглым, збяруцца не толькі будаўнікі, іх сваякі і дзеці, але і ўсе астатнія жыхары раённага цэнтра. Площчу загадзя ўпрыгожылі вялізнай ёлкай і сучаснай, проста раскошнай ілюмінацыяй. Светлавыя дрэвы, ка-

зачныя скульптуры, арыгінальныя ліхтары, ёлка ў агнях. Будзе культурная праграма, «жывая» музыка (выступленне ўласнага ансамбля), а таксама традыцыйны вялікі феерверк.

«Заслони́м Лас-Вегас!» — смяюцца будаўнікі. Што ж, маюць рацыю: паводле слоў кіраўніка Круглянскай ПМК-266 Мікалая ПАТРОНЧЫКА, 2010 год для будаўнічай арганізацыі быў ударным, а на наступны сфарміраваны выдатны працоўны пакет заказаў. Таму і свой настрой перад святамі тут вызначаюць як баявы: калі ёсць праца — будучы заробкі, будучы поспехі.

— Я жадаю людзям у наступным годзе большага дабрабыту, — сказаў кіраўнік Круглянскай ПМК-266 Мікалай ПАТРОНЧЫК. — Каб у нас, будаўнікоў, было больш замоў, а значыць, працы і грошай. І самае галоўнае — каб мы ўсе былі здаровыя, таму што здароўе не купіш. 3 Новым годам!

Калі ж браць абанементам на месяц — яшчэ танней атрымавацца. Для будаўнікоў, школьнікаў і пенсіянераў — дадатковыя зніжкі.

— Наўрад ці знойдзецца ў іншых месцах магчымасць прайсці поўны камплект працэдур у СПА-капсуле, якія доўжацца амаль паўтары гадзіны, за 26-29 тысяч рублёў, — рэкламуе супрацоўніца «Будаўніка».

Нашэсце на СПА-капсулу, якую часта называюць лазняй для самых лянлівых, чакаецца якраз пасля навагодніх свят, калі людзі будуць прыводзіць у парадак сваё цела і самаадчуванне перад новым працоўным рыўком. Тут таксама дапаможа саўна, прычыпова абсталяваная мэбляй з натуральнага дрэва. І масаж, які будзе рабіць дыпламаваны спецыяліст.

А хочаце ў новую секцыю самаабароны, бильярд за 6 тысяч рублёў ў гадзіну, таннныя кіслародныя катэілы і ўтульным кафе (дзе ёсць вялікае акно ў спартыўную залу)? Калі ласка!

За ўдзел у сеткавай камп'ютарнай гульні падлеткі плаціць 3 тысячы ў гадзіну, і самым папулярным гульнявым аўтаматам усё ж застаецца бойка з вымірамі ў поўнай адпаведнасці з сусветным захваленнем бессмяротнымі крывапіцамі. А што будзе, калі ў «Будаўніку» адкрыцца яшчэ і невялікая кіназала 3D, якой няма яшчэ і ў абласных цэнтры? Круглае ў чаканні новых адкрыццяў.

КРУГЛЯНСКІ ЛЮКС

Новы гранд'дэзны праект ПМК называецца «Ізумруд». Гэта будзе «два ў адным»: гандлёва-гасцінны комплекс, разам з сучасным фізікультурна-аздараўленчым комплексам і басейнам.

— «Ізумруд» — наш наступны этап, — сказаў Мікалай Патрончык. — Гэта будзе нашым цэнтрам для адпачынку. Мы ўжо пачалі ажыццяўляць праект, і пасля першага паўгоддзя мяркуем ужо чырвоную стужку перарэзаць.

— Нам перадалі закінуты будынак былога школьнага інтэрната, — патлумачыў Мікалай Курносаў. — Яго так і не былі на шматлікіх аўкцыёнах, а мы з яго за свой кошт зробім выдатнае месца адпачынку. У Круглым павінны з'явіцца нармальныя гасцініцы, кафе і шмат што іншае. «Ізумруд» будзе шматпрофільным, шматгранным аб'ектам. Як каштоўны камень з агранкай. Волны час і здароўе — вось што тут галоўнае.

Новы комплекс будзе падобны на замкавы дворык, але з цалкам сучасным камфортам. Дызайнам праекта займаюцца спецыялісты, і менавіта яны пранапавялі надбудаваць яшчэ адзін паверх у будынку, які спачатку меркавалі пакінуць аднапавярховым. Але потым умацавалі падмуркі і перакрылі і заклалі другі паверх.

Справа ў тым, расказаў Мікалай Курносаў, што для круглянскай моладзі няма прыстойнага месца для танцаў. Між тым, сучасная танцавальная падлога з'яўляецца сёння даволі прыбыткавай справай, нават калі людзі прыходзяць толькі тры дні напрыканцы тыдня. Калі «Ізумруд» запрацуе, танцаваць на новай пляцоўцы змогуць адначасова 150 чалавек.

Далей — кафе і банкетная зала. Гасцініца разлічана на 11 нумароў, прычым тры з іх будуць люксы, пентхаўсы. Ёсць разлік, што імі змогуць карыстацца заможныя людзі, якія будуць прыязджаць у выходныя дні на Кругляншчыну, каб адпачыць ад гарадской мітусні, загазаванага паветра і ўлетку спякотнага асфальту на выключна чыстай і прыгожай прыродзе гэтага сельскага раёна.

Дзве дарожкі боўлінга — каб круглянцы не адчувалі сябе адарванымі ад модных забаў. Для аматараў экстрамальнага аздараўлення ў пару да папулярнай СПА-капсулы ПМК набывае крыкамеру. Можна сказаць, што гэта халодная саўна альбо вялікі халадзільнік, дзе падтрымліваецца вельмі нізкая тэмпература паветра: уваходжанне чалавека ў крыкамеру на непрацяглае час робіць шокавае загартоўванне. Гавораць, што дзейнічае лепш за прышчэпкі ад грыпу. Што ж, хутка круглянскія будаўнікі (і не толькі будаўнікі) правяраць гэта сцвярджэнне на сваіх арганізмах.

У новым цэнтры таксама будучы невялікі басейн, саўна, аптэка, крэмы. Упрыгожыць двор фантан, падсветка і ідэальныя зялёныя газоны.

— Таксама поблізу цэнтра размесціцца тэнісныя корт са спецыяльным пакрыццём, — працягвае экскурсію, пакуль яшчэ віртуальна, па будучым цэнтры Мікалай Курносаў. — Яно будзе ўніверсальным: улетку на ім будуць гуляць у тэніс, а ў зімку — за-

У Круглым будуюцца новы 40-кватэрны дом.

ліваць і катацца на каньках. Няхай падлеткі бегаюць трэнавацца, замест таго, які пів паці на лавах у дварах.

Што ж, вялікія планы, і ўжо цяпер на «Ізумрудзе» кіліць праца. Прычым у зялёных фарбах: праўда, гэта яшчэ не аддзеленыя работы, але з'яўляюцца ўцяпляльнік сцен. Але будоўля ідзе шпарка. Нездарма ў Круглым лічаць, што райцэнтр без ПМК-266 і яе вядомага кіраўніка меў бы зусім іншы выгляд.

«МАНІТУ» СУПРАЧЕ РЫДЛЁУКІ

Так складалася, што ў Круглянскай ПМК-266 гасіям больш расказаваюць пра сацыяльную сферу і аб'екты, якія працуюць для ўсяго Круглага. Пра ўласна будаўнічым вытворчасць тут нібыта і не прывычаліся казаць высокія словы: маўляў, працуем, імкнёмся, будзем. Што тут надзвычай цікавае?

А можа, таму, што самі журналісты ніколі не паспяваюць на ранішні (вельмі ранні) раз'езд тэхнікі і людзей. Сам Мікалай Патрончык пачынае працаваць а 6-й раніцы, калі ўся пляцоўка каля «канторы» запалюецца людзьмі і тэхнікай.

— Менавіта ў гэты ранішні час можна ацаніць магучасць будаўнічай арганізацыі, — лічыць Мікалай Курносаў.

Сёння ў Круглянскай ПМК-266 працуе больш за 300 адзнак тэхнікі. На ўзбраенні круглянскіх будаўнікоў — сучасная тэхніка: японскі экскаватар «Хітачы» замяняе пяць расійскіх, новая французская механізмы

На плошчы перад будынкам Круглянскай ПМК-266 у навагоднюю ноч збярацца ўвесць райцэнтр на «жывы» канцэрт і святочны феерверк.

«Маніту» — універсальныя памочнікі на будаўнічых пляцоўках.

— З ростам аб'ёму выпадзе правадзіць мадэрнізацыю: без тэхнікі не адолець тых планаў, якія перад намі стаць, — каментуе Мікалай Уладзіміравіч. — Будаўнік з рыдлёўкай, які ён добра ні капаў, не здолее выканаць цяперашнія аб'ёмы, таму самае галоўнае — мадэрнізацыя працы, абнаўленне тэхнічнага парку. За кошт такой сучаснай тэхнікі можна шмат рабіць. І прыбыткі атрымаваць большыя.

Дапамагчы выканаць новыя планы прызначаны новы РБУ, раствора-бетонны ўчастак. Гэта магучыя сістэма, якая вырабляе 60 кубаметраў раствору ў гадзіну. Для развозу працуюць 25 аўтамабіляў «бачак». РБУ пачынае працаваць раней за ўсё: а 4-й гадзіне раніцы.

— Навы аб'екты знаходзяцца ў розных сельскіх раёнах, але назменнае правіла Круглянскай ПМК такое: а 8-й раніцы на будоўлі пачынаецца праца, — тлумачыць Курносаў. — Да гэтага часу трэба падрыхтаваць фронт работ: прывезці ўсе матэрыялы і людзей. Таму што роўна ў 8 пачынае кіпець праца!

ПРАЦОЎНЫ МАТОР

Мікалай Патрончык узначальвае Круглянскую ПМК-266 больш за 15 гадоў. Ён вывёў сваю арганізацыю ў лік лепшых у Магілёўскай вобласці і ўвогуле ў краіне.

Гэты таленавіты кіраўнік узнагароджаны медалём «За працоўныя заслугі», а ў 2008 годзе ён атрымаў ганаровае званне «Заслужаны будаўнік Рэспублікі Беларусь».

Толькі адзін красамоўны факт: цяпер у ПМК працуюць 7,5 тысячы чалавек, а калі Патрончык узначаліў арганізацыю, работнікаў было ў 10 разоў менш.

Калі вы спытаеце ў яго пра сакрэт поспеху, то Мікалай Васільевіч адразу адкажа: працаваць, працаваць і яшчэ раз працаваць. Праўда, слова «працаваць» ён звычайна замяняе больш экспрэсіўным «раваць». Але глыбінны сэнс ад гэтага не мяняецца.

Але яшчэ адзін складнік поспеху — гэта незадаволенасць тым, чаго дасягнуў: — Калі правільна разабрацца, то калі чалавек цалкам задаволены працоўнымі ісправамі — яму час ісці на пенсію. А мне на пенсію няма калі...

МАТЭРЫЯЛ ПАДРЫХТАВАЛІ

ВЕРАНІКА ХІЛКЕВІЧ, ІЛОНА ІВАНОВА, ІРЫНА САВОСІНА (фота). УНП 700107378.

СПА-капсула і саўна чакаюць ахвотных на папраўку формы і здароўя.

У кафе цэнтра вольнага часу «Будаўнік» можна пакаштаваць смачныя кіслародныя катэілы, каву і розныя прысмакі, а таксама згуляць у бильярд.

У кафе цэнтра вольнага часу «Будаўнік» можна пакаштаваць смачныя кіслародныя катэілы, каву і розныя прысмакі, а таксама згуляць у бильярд.

У кафе цэнтра вольнага часу «Будаўнік» можна пакаштаваць смачныя кіслародныя катэілы, каву і розныя прысмакі, а таксама згуляць у бильярд.